24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6536 — 7 ՅՈՒԼԻՍ 1907 — ՇԱԲԱԹ — 9 ՃԷՄԱԶԻ-ԵՒԼ-ԱԽԻՐ 1323 — 24 JUILLET 1907 — 24me année № 6536

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Դրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱԼԱԹՈՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	35 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱՓԷՐԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Con|sple, Galata

10 PARAS

ՊՈՒՏՏԱ ԵՒ ՊՈՒՏՏԱՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Պուտտայի յոռետեսութիւնն ու բարոյական վարդապետութիւնը.— Անոր առաջին հետևողներն ու յաջողութիւնները.— Պուտտայի կրօնն ու փիլիսոփայութիւնը։

Շատեր արդէն դիտած են, որ Պուտտայի վարդապետութիւնը յոռետեսական է, թէ ան ամբողջ աշխարհի մէջ միայն ցաւը և յոռին կը տեսնէ։ Այլաբարային ու մարմնական ուրախութիւններ և անմեղ զուարճութիւններ կամ բնաւ գոյութիւն չունին և կամ այնքան վաղանցուկ են որ արժէք մը բլլալէ կը դադրին։ Վիշտի «ազնիւ» ճշմարտութեան մասին Պուտտա հետեւեալը կը վարդապետէ. «Մինիլը ցաւ է, հիւանդութիւնը ցաւ է, մահը ցաւ է, սաթէի մարդոց հետ կենակցութիւնը ցաւ է, սիրելիներէն բաժնուիլը ցաւ է, բաղձացածին չհասնիլը ցաւ է, կարճ խօսքով մարդկային ամբողջ գոյութիւնը ցաւերու օղակաւորում մըն է»։ Ցաւերուն ծագման վրայ խօսելով Պուտտա կը յայտարարէ. «Ցաւը հաճոյքի և ագահութեան հետ կապուած է, որոնք գոնացում կ'ուզեն զգայարանական հաճոյքներով, գոյութեան նիւթական լաւագոյն պայմաններու ներտունկերով»։ Ցաւերու այս բազմութենէն կարելի է դերծանիլ՝ միմիայն հաճոյքի պապակէն ազատուելով։ Այս նպատակին հասնելու համար ութը ճամբաներ կան, որոնց ուսուցումը Պուտտայի բարոյականի վարդապետութեան հիմունքը կը կազմեն և մեզ համար ալ լուրջ ուշադրութեան արժանի են։

Պուտտայի այս բարոյական սկզբունքները հնդկական կրօնական հին գիրքերու մէջ հետեւեալ կարգով յառաջ կը բերուին։ 1) Ուղիղ հաւատ՝ Պուտտայի վշտի վարդապետութիւնը ճանչնալու համար. 2) Հաստատուն կամք՝ զգայարանական հաճոյքներէ հրաժարելու և որ և է արարածի մը դէմ թշնամութիւն չխորհելու և որ և է անձի մը վնաս չտալու համար. 3) Ճրմարհs խօսք՝ կեղծիքէ, զրպարտութենէ և վիրաւորիչ ու անվայել խօսքերէ հրաժարելու համար. 4) Ուղիղ գործ՝ գողութենէ և ցոփութենէ հեռու մնալու համար. 5) Ճշմարհs կեանք՝ ամէն տեսակ դատապարտելի արարքներէ հրաժարելու համար. 6) Ուղիղ մտք՝ կրօնական ճշմարտին և բարոյն ծառայելով. 7) Ուղիղ միտք՝ ինքնաքննութեան և ցաւի ու ուրախութեան զգացումները ուսումնասիրելու համար և 8) Ուղիղ հայեցողութիւն որուն միջոցին երկրաւոր պահանջներէ պէտք է հրաժարիլ և այնպիսի վիճակ մը ձեռք բերել որ մարդ ո՛չ գիտակցութիւն, ո՛չ յիշողութիւն և ո՛չ ալ ցաւի ու վշտի ունէ զգացում ունենայ։ Պուտտա յայտարարեց որ ինք այս ճշմարտութիւնները ո՛չ վերանոյեր մէջ գտած է և ո՛չ ուրիշ որ և է վարդապետութեան մէջ, այլ բանականութեան լոյսով և անմիջական յայտնութեամբ։ Պուտտա իր այս վարդապետութիւնը նախ հինգ վանականներու քարոզեց, որոնք անմիջապէս անոր աշակերտեցան, բայց յուսով ան հետեւողներ ունեցաւ նոյն իսկ կանանց մէջ։ Մեզ յայտնի չէ թէ այն ժամանակ Հնդկաստանի մէջ կիները ինչ ընկերական դեր ունէին։ Այրերու ամուսնութիւնը արգիլուած չէր դեռ ամէն պարագայի մէջ և Պուտտա աչխատեցաւ կիներու կարեւորութիւնը չեչել։ Քանի մը ամիսէն Պուտտա 60 վանական հետեւողներ ունէր և անոնց հրամայեց ամէն կողմ ցրուիլ և «կատարեալ կեանքի» վարդապետութիւնը աւետել։ Պուտտա ինքն ալ թափառաշրջիկ վանականի պէս ապրեցաւ մինչեւ իր մահը, նոր վարդապետութիւնը քարոզելով։ Պէնարէսէն Պուտտա դարձեալ Ուրուվէլա գնաց, ուր իր փիլիսոփայ մեծ համբաւ վայելող երեք եղբայրներ, Քաշաբա անունով, անոր հետեւեցան իրենց բազմաթիւ աշակերտներով։ Ուրուվէլայի մէջ ժայռի մը վրայ նստած Պուտտա արտասանեց իր նշանաւոր վարդապետական քարոզներէն մէկը, որուն մէջ յայտարարեց թէ ցանկութիւնը, բարկութիւնը, ագիտութիւնը, ծննդեան ցաւը, հիւանդութիւնները զգացումներէ առաջ կուգան։ Իմաստուն մարդու համար առանձնորդող գաղափարներ են մաքրութիւն և սէր և որ և է ցանկութիւն զայն չի տոչորեր։ Իմաստուն մարդը ամէն գանձէ վեր է և պէտք չունի արարողութեանց և զոհերու։

Ուրուվէլայէն Պուտտա գնաց Մակադա, ուր երկրին Իշխան Պիմպիսարա զայն դիմաւորեց Ժողովրդան մեծ բազմութեամբ և ընդունեց Պուտտայի քարոզած նոր կրօնը։ Շրջակայ երկիրներէն բազմաթիւ անձեր դիմեցին Մակադայի մայրաքաղաքը և Պուտտայի քարոզութիւնը լսելով անոր հետեւողներ եղան։ Ասոնց հետ միասին նոր կրօնի հիմնադրին աշակերտեցան Սարիբուդրա և Մօկկալանա, որոնք ազդեցիկ դիրք մը գրաւեցին և հին աշակերտներու դժգոհութեան պատճառ դարձան։ Պուտտա էր աշակերտները ժողովի հրաւիրեց և հոն փայլուն ճառ մը խօսեցաւ, որուն ամփոփումը հետեւեալ առակաւոր տողերուն մէջ մնացած է.

«Ամէն չար գործէ հրաժարիլ
Առաքինութեան շաւիղն փարիլ.
Սիրտով մաքրութեամբ զարդարիլ.
Այս է Պուտտայի կրօնը»

Պուտտայի հետեւողները այնքան բազմացան Մակադայի մէջ որ Պուտտա հարկ դատեց անոնց համար օրինագիրք մը յօրինել Բադիմօխա = (մեղքերու թօթափում) անուանով։ Ինչպէս բոլոր միւս կրօնները, նոյնպէս Պուտտայականութիւնը կը ձգտի տիրել ամբողջ կեանքին վրայ։ Պուտտա իր յաջողութեան մէկ մեծ մասը կը պարտի իր պերճախօսութեան և անձնական ազդեցութեան։

Հնդիկ ժողովուրդը որ առաջ սիրով կը լսէր Պուտտայի վարդապետութիւնը, հետզհետէ սկսաւ անոր հետեւող վանականները ծաղրել և նոյն իսկ այնքան երիտասարդ մարդոց ամուսնութենէ հրաժարիլն ու անգործ շրջիլը երկրին վնասակար համարել։ Բայց Պուտտայականութեան հիմունքը դրուած էին և ան բազմաթիւ վարդապետներ և հոգեւոր հետեւողներ ունէր։ Պուտտա իր յայտնութիւնները աւետելէն ետքը դեռ 45 տարի ալ ապրեցաւ։ Իր հիմնադիր և ղեկավար վանական հոգ կարգի մը և մարդասիրութեան ու կեանքի իմաստութեան քարոզիչ։ Իր վարդապետութիւնը տարածեց Հնդկաստանի մեծագոյն մասերուն՝ մանաւանդ արեւելեան Հնդկաստանի մէջ։ Պուտտայի ծերունազարդ հայրն ալ հետեւեցաւ անոր վարդապետութեան, բայց անոր համար կաբելի է ըսել, «վարդապետն ի գաւառի իւրում պատիւ ո՛չ ունի»։ Իր ծննդավայրը այցելելէն ետքը Պուտտա քարոզչական թափառաշրջիկ ու միօրինակ կեանք մը ունեցաւ. սակայն հնդկական կենսագիրներ անոր կեանքը հետաքրքրեցին հարարաւոր միջադէպերով, հրաշքներով։ այնպէս որ «Պուտտայի կեանքը» մինչեւ ցարդ ամէնէն շինիչ, ամէնէն սիրուած գիրքը եղած է հնդկական գրականութեան մէջ։ Բրոֆ. Ռ. Բիչէլ, հռչակաւոր ասանսկրիտագէտը անցեալ տարի Լայբցիկի մէջ հրատարակեց «Պուտտայի կեանքն ու վարդապետութիւնը», որուն մէջ բազմաթիւ ուրիշ մանրամասնութիւններ կը յիշուին։ Պուտտայի կեանքով չանազդուողներու համար լաւագոյն մասնագիտական աղբիւրն է Բիչէլի այս գիրքը։

Պուտտայի կեանքին էական և պատմական գիծերը ներկայացնելէն ետքը այժմ անցնինք անոր կրօնին և փիլիսոփայութեան։ Կրօնի էութեան մասին այնքան գիրքեր ու յօդուածներ հրատարակուած և այնքան բազմապիսի տեսութիւններ պարզուած են, որ անկարելի է անոնց հիման վրայ կրօնի էութեան մասին գաղափար մը կազմել։ Աստուածաբաններու հասկցած կրօնը փիլիսոփաները կը հերքեն և փոխադարձաբար։ Շլայերմախէր և այլ փիլիսոփաներ փորձեցին երկու ըմբռնումները հաշտեցնել, բայց չյաջողեցան։ Ցաւի կրօնը զգացման կամ խղճի խնդիր կը համարուի, բայց սով անոր ամբողջ էութիւնը չարտայայտուիր։ Բնագիտական շրջանակներու մէջ կը կարծուի որ գիտութեան և կրօնի, հաւատքի և ճշմարտութեան յարաբերութիւնը որոշել դժուարին առեղծուած մըն է։ Կրօնի էութեան կարելի է թափանցել սակայն աւելի գործնական օրինակներով։ Այս նպատակէն համար Պուտտայականութիւնը մեզ ընտրէ նիւթ կ'ընծայէ։

Պուտտայի կրօնը փիլիսոփայութիւն մըն է, սակայն ո՛չ թէ խախտուն հիմերու վրայ դրուած պակասաւոր դրութիւն մը, այլ հաստատուն և ամէն մասերով լիակատար փիլիսոփայութիւն մը։ Պուտտա փիլիսոփաներուն աչակերտեցաւ և իրը ճշմարիտ իմաստուն քարոզեց իր վարդապետութիւնը։ Ան իր խուցը առանձնացած ճգնաւոր մը չէր, այլ կեանքի հետ շարունակ չփման մէջ գտնուող «այր իմաստուն», որուն աչքերէն մարդկային կեանքի և ո՛չ մէկ երեւոյթ կը խուսափէր։ Վանականութիւնն ու փիլիսոփայութիւնը Հնդկաստանի մէջ իրարու չէին հակասեր, ընդհակառակը փիլիսոփայական կեանքի ձեւ մըն էր վանականութիւնը։ Վանական կարգի մը և փիլիսոփայական դպրոցի մը հիմնադրութիւնը համարձէք էր Հնդիկներու համար։

Պուտտա գրաւոր գործ մը չէ թողած. յիշողութիւնը շատ քաջ մարդուած էր արեւելքի այս չքնաղ մասին մէջ։ Շատ մը վանականներ ամբողջ դիրքեր դոց գիտէին և իրենց աշակերտներուն բերանացի կ'ուսուցանէին։ Այսպէս ուսուցած է նաև Պուտտա իր վարդապետութիւնը։ Քրիստոս ալ գրաւոր յիշատակարան մը չէ թողած մեզ և երկնային Վարդապետն ալ բերանացի կերպով աւանդած է իր վարդապետութիւնը։ Պրահմանական գրականութիւնը շատ ծաղկած էր Քրիստոսէ 5-6 դար առաջ Հնդկաստանի մէջ, բայց խօսուած ճառը շատ աւելի ազդու էր։ Սոկրատի օրով յոյն գրականութիւնը նոյնպէս ծաղկած էր, բայց բարոյականի մեծ փիլիսոփան բերանացի կ'ուսուցանէր։ Սոկրատի նման Պուտտա ալ բնազանդական խնդիրներուն մեծ կարեւորութիւն չէր ընծայեր։ Ծալութեան ու մտաւոր տկարութեան պատճառով չէր որ մեծ Հնդիկը բնազանցութեամբ չէր զբաղեր։ Սոկրատի պէս ան ալ այս խնդիրները ուսումնասիրած էր և անօգուտ կը համարէր զանոնք ընկերութեան համար։ Անգամ մը Պուտտային հարցուցին թէ երկրագունտս միշտ պիտի մնայ. Պուտտա չպատասխանեց այս հարցման, անօգուտ համարելով զայն։ Հնդիկ այս մեծ փիլիսոփային համար տիեզերքը շարունակ վերանորոգուելու և կազմալուծուելու վրայ է։ Պուտտա տիեզերքի սարքի մը չէր հաւատար և նոյն իսկ պրահմանական կրօնի մէջ ընդունած տիեզերական ոգւոյ մը գոյութիւնը չէր ընդուներ։ Ասոր տիեզերաբանութիւնը այժմեան աբէիսներու և նիւթապաշտներու վարդապետութեան հետ շատ սերտ նմանութիւններ ունի։

Սոկրատի պէս Պուտտա ալ հակառակ չէր ժողովրդական աստուածութեանց պաշտամունքին։ Ի՛նչ հնագոյն աստուածները և ոչ ալ Պրահմանական լրօնի դիքը մերժեց ան և նոյն իսկ ոգի և չուրերու դէց ուղիղ հրամանքներուն դէմ չխօսեցաւ Պուտտա, բայց անանց նոր վարդապետութեան համաձայն նոյն իսկ մարդոց չափ ազդեցութիւն չունէին բնութեան և կեանքի վրայ։ Պուտտայի մեքենական տիեզերաբանութեան մէջ, որ և է դերբնական զօրութեան համար տեղ և դեր չէր մնացած։ Ամբողջ տիեզերքը նիւթ էր և ոյժ և գիտնական մը պիտի նախանձէր իրմէ 25 դար առաջ ապրող այս նիւթապաշտին սրամտութեան և հէքեմ մը պիտի հիանար Պուտտայականութեան մեծ հիմնադրին հոյակապ և ամբողջական փիլիսոփայութեան վրայ։

ՏՕՔԹ. Յ. ԹՕՓՃԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՌՈՒՍ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին դարուն, Ռուսիա այն երկիրներէն մէկն եղած է, ուր ամէնէն աւելի յանկուցիչ ու ինքնայատուկ երաժշտական գործեր յօրինուած են։ Երեսուն տարի մը կայ որ, այսինքն Վակնէրի մահուընէն ի վեր, երաժշտական կեանքը կորսնցուցած է իր նախկին փայլը Գերմանիոյ մէջ։ Իրաւ է որ երաժշտութիւնը հաղուադէպ բան մը չէ դարձած հոն. երաժշտական գործերը աւելի քան երբեք բազմցած են և գործիական երաժշտութիւնը ա՛լ աւելի տարածուն հանգամանք մը ունի, այնպէս որ Գերմանիա կ'ողողուի երաժշտական ալիքներու տակ։ Սակայն Պ. Ռիչարտ Շթրաուսէ զատ, որ փայլուն բացառութիւն մըն է, և Պ. Կուսթաւ Մահլէրէ զատ թերեւս, անոնց և երկրորդական երաժիշտներ միայն ունի Գերմանիա։ Անոնցմէ ոմանք կը կրկնեն վակնէրեան բանաձեւը, առանց անձնական փոքր դրոշմ մը տալու իրենց երաժշտական յօրինումներուն։ Ուրիշներ, որոնք մեծամասնութիւն կը կազմեն, Պրահմսի սնամէջ ծանրութեան և կեղծ խորութեան կը միացնեն Լայբցիկի մենդելսսոնեան դպրոցին անհրապոյր ու անիմաստ ճշգրտութիւնը։ Ոմանք ալ կը ջանան ճարտարօրէն իրար խառնել Վակնէրը, Մենդելսսոնը և Պրահմսը։ Գերմանական արուեստը միջակութեան, ամլութեան ու անգործութեան շրջան մը կը բոլորէ։ Պոհեմ արուեստագէտը կը ջանայ արուեստ մը ստեղծել իրեն համար. իրաւ է որ այդ արուեստը ֆրանսական է զգացումով, բայց արտայայտութեան ու ոճի տեսակէտով գերմանական է։

Իտալիա օտարոտի է երաժշտութեան. դէթ այն երաժշտութիւնը զոր Իտալիա կը յամառի արտադրել հարիւր տարիէ ի վեր՝ ո և է առնչութիւն չունի նախորդ դարերու միջոցին յօրինուած երաժշտութեան հետ, որ իր փառքը կը կազմէ։ Նաև ա՛զերս չունի ուրիշ երկիրներու մէջ մշակուած երաժշտութեան հետ։

Սպանիա, երկարատեւ լռութենէ մը յետոյ, հաղիւ կը վերածնի քանի մը արուեստագէտներու ջանքերով։

Անգլիա տակաւին չէ կրցած անդլիացի երաժիշտ մը ունենալ, նոյն իսկ նուագածու մը. աչակերտներ միայն կան, երկչոտ աչակերտներ, ուսուցիչներու կողմէ աւանդուած սկզբունքներու համաձայն պարտականութիւններ պատրաստելու զբաղած։ Մարդ չի դիտեր թէ անոնց հեզութեան ու պարկեշտութեան վրայ հիանայ թէ անանութիւնը ատելայ։

Սքանտինաւեան երկիրները, իրենց Պ. Կրիկով, Պ. Սվէնսընով, իրենց պոյեանոներով ու աչակերտներով աղդային արուեստ մը յօրինած են, բայց շատ անձուկ ու միօրինակ։

Վերջին դարուն, Ռուսիա այն երկիրներէն մէկն եղած է, ուր ամէնէն աւելի յանկուցիչ ու ինքնայատուկ երաժշտական գործեր յօրինուած են։ Երեսուն տարի մը կայ որ, այսինքն Վակնէրի մահուընէն ի վեր, երաժշտական կեանքը կորսնցուցած է իր նախկին փայլը Գերմանիոյ մէջ։ Իրաւ է որ երաժշտութիւնը հաղուադէպ բան մը չէ դարձած հոն. երաժշտական գործերը աւելի քան երբեք բազմցած են և գործիական երաժշտութիւնը ա՛լ աւելի տարածուն հանգամանք մը ունի, այնպէս որ Գերմանիա կ'ողողուի երաժշտական ալիքներու տակ։ Սակայն Պ. Ռիչարտ Շթրաուսէ զատ, որ փայլուն բացառութիւն մըն է, և Պ. Կուսթաւ Մահլէրէ զատ թերեւս, անոնց և երկրորդական երաժիշտներ միայն ունի Գերմանիա։ Անոնցմէ ոմանք կը կրկնեն վակնէրեան բանաձեւը, առանց անձնական փոքր դրոշմ մը տալու իրենց երաժշտական յօրինումներուն։ Ուրիշներ, որոնք մեծամասնութիւն կը կազմեն, Պրահմսի սնամէջ ծանրութեան և կեղծ խորութեան կը միացնեն Լայբցիկի մենդելսսոնեան դպրոցին անհրապոյր ու անիմաստ ճշգրտութիւնը։ Ոմանք ալ կը ջանան ճարտարօրէն իրար խառնել Վակնէրը, Մենդելսսոնը և Պրահմսը։ Գերմանական արուեստը միջակութեան, ամլութեան ու անգործութեան շրջան մը կը բոլորէ։ Պոհեմ արուեստագէտը կը ջանայ արուեստ մը ստեղծել իրեն համար. իրաւ է որ այդ արուեստը ֆրանսական է զգացումով, բայց արտայայտութեան ու ոճի տեսակէտով գերմանական է։

Իտալիա օտարոտի է երաժշտութեան. դէթ այն երաժշտութիւնը զոր Իտալիա կը յամառի արտադրել հարիւր տարիէ ի վեր՝ ո և է առնչութիւն չունի նախորդ դարերու միջոցին յօրինուած երաժշտութեան հետ, որ իր փառքը կը կազմէ։ Նաև ա՛զերս չունի ուրիշ երկիրներու մէջ մշակուած երաժշտութեան հետ։

Սպանիա, երկարատեւ լռութենէ մը յետոյ, հաղիւ կը վերածնի քանի մը արուեստագէտներու ջանքերով։

Անգլիա տակաւին չէ կրցած անդլիացի երաժիշտ մը ունենալ, նոյն իսկ նուագածու մը. աչակերտներ միայն կան, երկչոտ աչակերտներ, ուսուցիչներու կողմէ աւանդուած սկզբունքներու համաձայն պարտականութիւններ պատրաստելու զբաղած։ Մարդ չի դիտեր թէ անոնց հեզութեան ու պարկեշտութեան վրայ հիանայ թէ անանութիւնը ատելայ։

Սքանտինաւեան երկիրները, իրենց Պ. Կրիկով, Պ. Սվէնսընով, իրենց պոյեանոներով ու աչակերտներով աղդային արուեստ մը յօրինած են, բայց շատ անձուկ ու միօրինակ։

ROYAUME DE BELGIQUE
Exposition Internationale de Louvain 1907
Industries diverses
Sciences, Hygiène, Alimentation
DIPLOME
de Grand Prix
décerné au journal
Arévelk
à Constantinople (Turquie)
LE SECRÉTAIRE GÉNÉRAL — L'ADMINISTRATEUR-DIRECTEUR — LE PRÉSIDENT DU JURY — LES MEMBRES DU JURY

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ — ՊԱՏԿԵՐ
ԼՈՒՎԷՆԻ ՅՈՒՅՍԱՀԱՆԴԷՍԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ՆՈՒԻԷՐՈՒԱՆ Ա. ՄԱՐՏԱՆՆԱՆԻ ՎԱՀԱՆԱԳՐԻՆ

երաժշտութիւնը ճշմարտապէս կ'ապրի Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ մէջ։ միայն այդ երկիրները կրցած են կենդանի ու նոր ձեւեր ստեղծել երաժշտական աշխարհի մէջ։

1889ի Բարիզի Տիեզերական Արուեստանոցէն առթիւ արուած նուագանդէսներուն շնորհիւ է որ ռուսական երաժշտութեան ծանօթացան Ֆրանսացիք՝ բաւական ընտիր գործերու միջոցաւ։ Այսպէս՝ Ռուսիոյ ամէնէն համաւաւոր երգահաններէն մէկ քանին ճանչցուեցան։ 1900ի Արուեստանոցէնը նոյնքան օգտակար չեղաւ այդ տեսակէտով, բաղդատմամբ նախորդին։ Ռուսական նուագանդէսներ իրարու կը յաջորդէին, բայց չի գիտցուիր թէ ի՛նչ պատճառաւ, երկրորդական երգահաններու գործերը միայն կը նուագուէին։ Այսպէս՝ ֆրանսական նուագանդէսներու յայտագիրներուն մէջ սովորաբար կը ներմուծուէին Պ. Ռիմսքի Քորսաքովի, Պ. Գալազիրէֆի, Պ. Կլազունովի, Գլազոպնի, Զայքովսքիի երաժշտական գործերը, որոնք ի վերջոյ ընտանի դարձան Ֆրանսացիներուն։ Գուլարուօրի ընկերութիւններ կը ծանօթացնէին անոնց երաժշտական յօրինումները և սենեակի նուագածութեան վերաբերեալ կտորներ։ Մուսսորկսքի լիտերը հաւատարմապէս արտայայտուած էին Տիկ. Օլէնինի կողմէ։ Այս ընթացքով՝ Ֆրանսացիները տակաւ ծանօթացան ռուսական արուեստին մեծագոյն մասին։ Բայց պակասաւոր ծանօթութիւնները չէին կրնար ամբողջական գաղափար մը կազմել տալ։ Որովհետեւ Ֆրանսացիք նուագանդէսի գործեր միայն լսած էին, առանց ունկնդրած բլլալու թատերական երաժշտական կտորներ։ Այս տեսակէտով օգտակար եղած է այն նախաձեռնութիւնը, որով Բարիզի Օպերային մէջ վերջերս բեմ հանուեցան ռուս երգահաններէն՝ Կլինքայի, Պորոտինի և Պ. Ռիմսքի Քորսաքովի յօրինած օպերաներէն ամբողջ տեսարաններ։ Այդ երգահանները տեսակաւ ու ժողովրդական համբաւ մը կը վայելեն իրենց երկրին մէջ։ Այդ պատճառաւ իսկ Բարիզի Օպերային մէջ արուած նուագանդէսները օգտակար դարձան։

Տասերեք ռուս երգահաններէ կտորներ նուագուեցան վերջերս Բարիզ տրուած հինգ նուագանդէսներու մէջ, սկսեալ Կլինքայէն, որ հիմնադիրն է ռուս երաժշտութեան, մինչեւ արդի սերունդին երիտասարդ երգահանները։ Կլինքայի յօրինած «Ռուսլան և Լիւտմիլա» անուն օպերայի առաջին արարուածը նուագուեցաւ, որմէ ի յայտ եկաւ ռուս երաժշտութեան էական յատկանիշը, որ ազգային արուեստ մը բլլալուն մէջ կը կայանայ և իր ներշնչումը կը փնտռէ ժողովրդական մեղեդիներուն մէջ։ Իրաւ է որ այդ ռուսական օպերան 1830ի ֆրանսական օպերային ազդեցութիւնը կրած է, և յանգամ Մէյերպէրի ու Ռոսսինիի չունչ մը կայ անոր մէջ, բայց հանդիսութեանց առթիւ երգուած կտորները խորապէս ժողովրդական դրոշմ մը կը կրեն. առէպ խօսակցութիւնն ալ ճշգրիտ ու արտայայտիչ է. այդ պատճառաւ ռուսական օպերան ինքնատիպ ու կորովի է։

Կլինքայէ յետոյ առաջին ռուս երգահանները որոնք Եւրոպայի մէջ ճանչցուեցան, Ռուպինշթայնն ու Զայքովսքին եղան։ Ռուպինշթայն, անմոռանալի դաշնակահար, բազմաթիւ նուագներ յօրինած է, ուր ինքնատութիւնը կը պակսի. ներշնչումը ու արուեստը հոն զուտ գերմանական են։ Ֆրանսայի մէջ ծանօթ են Ռուպինշթայնի գործերէն չատերը։ Զայքովսքի ալ անծանօթ չէ Ֆրանսայի մէջ, ուր իր գործերէն չատեր նուագուած են զանազան նուագանդէսներու մէջ։ Զայքովսքի այն երգահաններէն մէկն է, որուն վրայ դժուարաբ կարելի է համակարծիք բլլալ Ռուսերուն հետ։ Իր երաժշտութիւնը անսպառ չաղակրատութիւն մը բլլալ կը թուի, մերթ ծանծաղամիտ, մերթ տաղակալի, միւս անդին, ուր միջակ գաղափարներ առաջ կը բերուին Լայբցիկի քոնսէրվատուարին մէկ աշակերտին կողմէ։

Արդարեւ գերմանական ընթացիկ ֆորմիւլը զերծ չէ այդ տափակութենէն. ատով կը բացատրուի այն ընդունելութիւնը զոր Զայքովսքի կը գտնէ Գերմանիոյ կողմէ։ Ռուսերը հպարտութիւն կը զգան այդպիսի երգահան մը ունենալնուն համար, կարող՝ կանոնաւոր ու անսգիւտ երաժշտութիւն մը յօրինելու։ Զայքովսքի կարճ կտորներու մէջ երբեմն հաճելի է, ուր տոմային թեթեւ երանգները խառնուած են. սակայն երկարաշունչ գործերու մէջ անտանելի կը թուի ու թեթեւ անուշահոտութիւնն ալ կը ցնդի։ Իր «Իւթ մինէօր» սէնֆոնին, ինչպէս նաեւ միւս բոլոր կտորները անընդհատ չարք մը կը ձեւացնեն դպրոցական վարժութեանց։

Այն միջոցին երբ Զայքովսքի երաժշտական գործեր կը յօրինէր, քանի մը երաժիշտներ համանման ձգտումներով առոգորուած, կը փափաքէին ռուս երաժշտութեան ընծայել աւելի առնմային ոգի մը և գոյն մը։ Այդ երաժիշտներն էին Պորոտին, Մուսսորկսքի, Պ. Սէրգէյ Բուլ, Պ. Գալազիրէվ, Պ. Ռիմսքի Քորսաքով։ Պ. Բուլ միւս չորսին չափ աչքառու չէ. թէեւ շատ մը երաժշտական հեղինակութիւններ ունի ան, սակայն իր քննադատական գրուածներով է որ ազդեցութիւն գործած է ռուս արուեստին վրայ։ Իր յօրինած կտորները, սովորական կանոններու վրայ ձեւուած, կը հակասեն իր երաժշտական տեսութեանց։ Պորոտին ուրիշ նկարագրի տէր երգահան մըն է և աւելի կարող։ Շատ մը գեղեցիկ կտորներ ունի ինչպէս նուագանդէսի գործեր, երկու սէնֆոնի՝ սեմեակի երաժշտութեան համար, մէկ սէնֆոնիք քերթուած՝ «Կեդր. Ասիոյ տափաստաններուն մէջ,»և «Իշխան Իկոր» անուն գործ մը։

Պորոտինի ինքնատիպ գործերուն մէջ յաջող ձիգ մը կը տեսնուի իրարու հետ հաշտեցնելու տոմային ներշնչումը ու եւրոպական երաժշտ. մշակութիւնը, ռուս երաժշտութեան ընծայելու համար մասնաւոր դրոշմ մը, արեւմտեան երաժշտութեան դպրացման սկզբունքներուն համաձայն։ Իր քուարթուօրները և սեպտիմին մասնաւորապէս ցոյց կուտան ձեռք բերուած պայծառ արդիւնքները։ Զայքովսքիի գործերուն պէս սնամէջ հեռաւորութեամբ տարածուած բլլալէ հեռու, նշանակալից ու ամրոյժալուր կրնան համարուիլ։ Իրաւ է որ դասական գործի մը կանոնաւորութիւնը չունին, սակայն Մուսսորկսքիի անսանձ երեւակայութիւնը չի տեսնուիր իր երաժշտական յօրինումներուն մէջ։

Մուսսորկսքի ամէնէն աւելի ռուսական ոգի կրող երգահանը կը թուի արեւմտեան մտքերու համար։ Իր լիտերով ծանօթ է ան։ Իր օպերաներուն մէջ ամէն ինչ մասնաւոր ու տոհմային ոգի մը կը կրէ, որ գերմանական, ֆրանսական ու իտալական երաժշտութեանց հետ նմանութիւն չունի։ Ժողովրդական երգերու յատուկ պարզունակ ու խորունկ չեչտ մը կայ իր երաժշտական գործերուն մէջ, ուր զգացումները արտայայտելու անկեղծ ու աչքառու ձեւ մը կը տեսնուի։ Իր ըսելիքը չարտայայտեր տարարներու, ծանօթ ձեւերու միջոցաւ։ Իր երաժշտական գործը միմիայն է ու նրբամիտ, սուր ու փափուկ, ուժգին ու գեղեցիկ, վայրի զգայականութեամբ մը տոգորուած, որ իր տպաւորութիւնները կը քաղէ կենսական հրաշալի ուժէ մը. ամէն ազգ կուգան իր արուեստն ու արտայայտութեան միջոցները։ Եւ այդ արուեստը այնքան ինքնածին, ընդգրկական, յարատեւ է որ դժուարաբ կը ճշդուի իր սահմանը և հաշիւ թէ արուեստ մը բլլալ կը թուի։ Սրդէն Մուսսորկսքի չատ պայծառ դիտակցութեամբ կ'աշխատէր, երբ իր հանճարին մասնաւոր բնոյթը կը մղէր զինքը երաժշտական հեղինակութիւններ յօրինելու։

Այդ ռուս մեծ երգահանը սապէս կը գրէր. «Պէտք է անհատին ու ամբոխին ներքին էութիւնը արտայայտել... Սմբոլներուն և անհատներուն մէջ երաժշտական այնպիսի գանձեր կան, որոնց ո՛չ ոք ձեռք դպցուցած չէ։ Նախզգալ, հեռատեսել ու գտնել գանոնք, աւասիկ խնդիրը, և մեծ բերկրանքը... կարծեմ թէ մարդկային խօսքը ենթակայ է երաժշտական օրէնքներու, և ես երաժշտութիւնը չեմ նկատեր խաղերու միջոցաւ կատարուած արտայայտութիւն մը, այլ մանաւանդ մարդկային լեզուին նօթադրումը...» Մուսսորկսքի այսպէս կը բացատրէ երաժշտութեան սահմանը իր գրած նամակներուն մէջ, որոնք իր մահուընէն յետոյ հրատարակուած են։ Այս ռուս երգահանն է որ կղզիացած ձայնի մը ամենափոքր ձայնաթեքումները նօթագրած է այնքան ճշդութեամբ։ Դարձեալ բոլորովին տարբեր միջոցներով, Վակնէրի ընկերակցութեամբ, չատ զօրաւոր ու արտայայտիչ կերպով ի վեր հանած է մարդկային ամբոխներու երաժշտական ժիրը և ուժգնութիւնը։ Վերջապէս անզուգական, անկատար ու բարբարի երգահան մըն է, բայց հանճարի տէր։

Թարգմ. ՋԱՐՕՀ ՆԵՍՏՐՅԻ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ութսունդեկ կը գրեն մեզ յուլիս 5, հինգշաբթի թուականով.—

Այսօր տեղւոյս Իտալիէի պետական վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ տարեկան մրցանակաբաշխութեան հանդէսը՝ նոյն վարժարանի ծուխհայկաց սրահին մէջ։ Պատերը վայելչօրէն զարդարուած էին ծաղր զոյներով և աչակերտներու գծած քարտէզներով ու պատկերներով, վարժարանի դուռը և սանդուխները զարդարուած էին օսմանեան բաղմաթիւ դրօշներով. պարտէզին նրբանցքին երկու կողմերը շարուած էին ոստիկաններ, ոստիկան-զինուորներ և թաղապետական չավուշներ որոնք պատշաճ ընդունելութիւնը կ'ընծայէին քարթաստիճան անձնաւորութեանց։ Ներկայ էին կառավարական պաշտօնատարներ, Հայոց առաջնորդական տեղապահ Տ. Վանքեան Սրբազան որ մեծ համակրութիւն կը վայելէ քաղաքիս ամէն շրջանակներուն մէջ, Ցուսաց մետրապոլիտը, օտար տէրութեանց հիւպատոսական մարմինը և թուրք, հայ, յոյն երեւելիներ։ Հրաւիրեալները հետզհետէ կը հասնէին և կ'ընդունուէին վարժարանին Տնօրէն Նաթիր պէյի կողմէ. յանկարծ հիւրամնծար կարգուած էին ուսուցիչներէն Ալի Բիրա էֆ. և Պաղտիկեան Տիգրան էֆ.։ Ժամը 2ին հասաւ Նախագահը՝ Վսեմ. Միւթէսարրիֆ Շէհապէտտին պէյ՝ որուն հովանաւորութեան ներքեւ սարքուած էր սոյն հանդէսը։

Նուագախումբի մը կողմէ, որուն կը մասնակցէին դպրոցի երգեցիկ աշակերտները, նուագուեցաւ Համիտիէ քայլերգը, որ յոտնկայս ունկնդրուեցաւ և «Բատիշահըմ չօք եաշա» ուրախալի մաղթանքը երեցս կրկնուեցաւ։ Ցետոյ Տնօրէն Նաթիր պէյ կարդաց վարժարանին տեղեկագիրը և մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց վերջացող տարեշրջանի ուսումնական ընթացքի մասին, բարեմաղթութիւններ ըրաւ մեր սիրեցեալ Վեհ. կայսեր արեւշատութեան համար և խորին շնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն և ի մասնաւորի Վսեմ. միւթէսարրիֆ Շէհապէտտին պէյի որ հաճած էր իր ներկայութեամբ նախագահել և պատուել սոյն հանդէսը։ Շէհապէտտին պէյ լուսամիտ և կրթասէր անձնաւորութիւն մըն է և իր պաշտօնավարութեան կարճ ժամանակամիջոցին մէջ միշտ տաք վերաբերում մը ցոյց կուտայ բոլոր կրթական գործերուն։ Ցետոյ վարչականներ քաչխուեցան բարձրագոյն կարգի շրջանաւարտ տասնմէկ էֆէնտիներուն և թիւշիքի շրջանը աւարտող էֆէնտիներուն նոյնպէս թաղային և մասնաւոր գիշերու նախապատրաստական վարժարաններու շրջանը աւարտող էֆէնտիներու ալ իրենց համապատասխան վկայականներ յանձնուեցան այս հանդիսաւոր առթիւ. բաց ասի, իւրաքանչիւր դասի մէջ առաջին հանդիսացող աշակերտները տասնի փառակալմ ընթիր զրքեր՝ մասպահնեալ և երկրորդ ու երրորդ հանդիսացողները առին զիր ճեմի (mention honorable) ծափահարութեանց մէջտեղ, իսկ իւրաքանչիւր դասարանի մէջ վարքի ու կանոնաւոր յաճախման համար նշանակելի հանդիսացող էֆէնտիներուն միւթէսարրիֆ պէյի ձեռամբ բաշխուեցան արտաքոյ կարգի (թէֆիֆլասի) մրցանակներ, որոնք կը բաղկանային գեղեցիկ ժամացոյցներէ։

Աշակերտները մէջ ընդ մէջ բարոյական և ճանապարհորդական հանդիսալի տրամախօսութիւններ երին. շրջանաւարտներէն Նէճմէտտին էֆ. օսմաններէն ուղերձ մը կարդաց՝ մեր ուսումնասէր Օգոստափառ Վեհապետին շնորհիւ կրթութեան օրըստօրէական ծաւալման վրայ։ Եանի էֆ. կարդաց նոյնիմաստ ֆրանսերէն գրութիւն մը և Արիֆ էֆ. ալ հայերէն հակիրճ ճառ մը կարդաց՝ լեզուներ սովորելու կարեւորութիւնը իւրայոյտ բերող։

Միւթիֆի էֆն ցնծմ բարեմաղթութիւն ներ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին թանկագին կենաց համար, որոնց յոտնկայս ունկնդրեցին ներկաները և արտասին «սմէններով մասնակցեցան։ «Բատիշահըմ չօք եաշա» երեցս կրկնուելով՝ փակուեցաւ սոյն կրթական գեղեցիկ հանդէսը։

Թոմսոն

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏ

ՀԱՒԿԻՒՐՈՊ հին ժամանակներէ ի վեր և իրաւամբ իբր լաւ անուն մը ճանչցուած է, թէպէտ չատ անգամ ատոր պատուոյ յատկութիւնը չափազանց կը նսեմացուի։ Հաւու հում հաւկիթ մը իր կեղեւին հետ 40-60 և միջին հաշուով 53 կրամ կը կշռէ. այսինքն 12% կեղեւին և 88% ներքին պարունակութեան ծանրութիւն է։ Սպիտակուցը կը կշռէ 30 կրամ և դեղնուցը 16 կրամ։ Հաւկիթ մը իր մէջ սպիտակուցի այնչափ հիւթ կը պարունակէ, որչափ 150-200 կրամ կաթն ունի իր մէջ, և նոյնչափ հում ու անիւղ հոթաւ միսին մէջ գտնուած սնուցիչ տարրին կրկնապատիկը սնունդ։ Հաւկիթն աւելի կը հաւասարի միսի, բայց սա՛ առաւելութիւնն ունի անկէ, որ միսի պէս գրգռիչ հիւթեր չի պարունակեր իր մէջ։

Հաւկիթին դեղնուցը աւելի սննդարար է քան սպիտակուցը։ Հաւկիթի մը ջնռուցիչ ոյժը 70 ենթադրելով, ատոր 60ը կ'ինայ դեղնուցին և 10ը սպիտակուցին։ Դեղնուցին մէջ երկաթի ոյժ կայ և մարմնոյն մէջ տարածուելով արիւնը կը զօրացնէ։ Դեղնուցը միայն աւելի երկաթաւոր ըլլալուն, չատ նպաստակայարմար է ազոց համար իբր սնունդ։ Հաւկիթին սննդական արժէքն անոր համար մեծ է, վասն զի աղիքներէն կը ծծուի ամբողջապէս և օգտակար կ'ըլլայ մարմնոյն։ Սխալ է ընտանիքներու մէջ տարածուած այն կարծիքը թէ մէկ հաւկիթը կը բաւէ անձի մը 24 ժամուան սնունդին։ Ընդհակառակ եթէ մարդ միայն հաւկիթով սընանիլ ուզէ, պէտք է օրական 18-20 և ուրիշ հեղինակներու կարծիքով՝ 43 հաւկիթ ուտել։

Աւագները կը կարծէին թէ հում հաւկիթը դիւրամարս է, և գրեթէ կը վասնային կարծր եփուած հաւկիթ ուտելէ։ Կարծր եփուած հաւկիթին դժուարամարսութեան գալով, իրաւ է թէ կարծր հաւկիթը դժուար կը մարսուի՝ եթէ լաւ չծամուի կամ ուտուելէ առաջ լաւ չմանրուի։ Ասոր պատճառն ալ սա՛ է որ ստամոքսի հիւթը չուտով չի կրնար պէտք եղածին պէս ճմլել դեղնուցին մեծ ու կարծր մասնիկները, որոնք երկար ատեն կը մնան ստամոքսին մէջ և ջղային անձեր այնպէս կը նեղուին որպէս թէ «քար մը ըլլար» իրենց ստամոքսին մէջ։ Բայց երբ կարծր եփուած հաւկիթը լաւ ծամուի և մարսուի, վախնալու պատճառ չի մնար։ Եփուած հաւկիթը հում կամ կէս եփուած հաւկիթէն աւելի դիւրամարս է։ Չկարծուի թէ հում կամ թերխաշ հաւկիթը անփոփոխ կերպով և անմիջապէս կը մարսուի. նախ ստամոքսին մէջ հաւկիթին հեղուկ մասը՝ այսինքն սպիտակուցը կը լուծուի և կաթի պէսրիտին պէս փոքրիկ մասերու բաժնուելով՝ թանձրանալէն ետքը է որ կը սկսի մարսողութեան գործողութիւնը։ Իսկ եթէ հաւկիթին ուտուելէ առաջ եփուի, թանձր վիճակի մէջ ստամոքս մտնելով, ստամոքսը չի յոգներ զայն թանձրացնելու համար։ Այսինքն ստամոքսին ընելիքը, մինչ գուրսը կրակի միջոցով ըրած կ'ըլլանք, ժամանակ վատնած կ'ըլլանք և մարսողութեան գործը ժամ առաջ կը սկսի ստամոքսին մէջ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼԱ ՀԷՒ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴը

Թանի մասնաւոր Թղթակիցը Լա Հէյն հետեւեալը կը գրէ իր Թերթին.

Դիտուեցաւ որ հարաւային Ամերիկայի Պետութեանց պատուիրակներուն յարաբերութիւնները՝ մեծ տէրութեանց պատուիրակներուն և մանաւանդ Ռուսներուն հետ քիչ մը ձգտեալ էին, և թէ յանձնաժողովներուն մէջ փոխանակուած խօսքերը չատ անգամ կծու հանգամանք մը կը ստանային։ ՀանՏեhսպլաս ատոր պատճառները փնտռած է և սա բացատրութիւնները կուտայ.— Պ. տը Մարդէնս իրաւարար եղաւ Անգլիոյ ու Վենեսուէլայի միջեւ ծագած սահմանագլուխի վէճին՝ կուեանի մասին, և անոր վճիռը, որ անկասկած էր Վենեսուէլայի, անիրաւ և կողմնակալութեամբ տրուած նկատուեցաւ ամբողջ հարաւային Ամերիկայի մէջ։ Ամէկ զատ նոյն վէճին մէջ արձակուած վճիռը իրրեւ հիմ ծառայած է այն վճռին զոր Իտալիա արձակեց Անգլիոյ ու Պրազիլիոյ միջեւ եղած համանման վէճի մը համար։ Արդ, իրաւարարան այս երկրորդ վճիռն ալ Անգլիոյ ու Պրազիլիոյ գործին չեկաւ, որոնք բնաւ զայն նախաողութեան չարին յետոյ կնքուած իրաւախոհութեան գրոյն մէջ։ Ուրեմն երկու կողմէն ալ մնայուն դիտողութիւններ կային։ Առաջինները Պ. տը Մարդէնսն կը գանգատէին և Պ. տը Մարդէնս ալ չէր ներեր անոնց՝ իր հեղինակութիւնը անտեսած ըլլալուն համար։ Հէլանական թերթ մը ուրախութիւն կը յայտնէ թէ հովանական առաջարկութիւնը, որ 24 ժամուան պայմանաժամ մը կը սահմանէր պատերազմի յայտարարութեան և թշնամութեանց սկսելուն միջեւ, մերժուած է, վասն զի եթէ մեծամասնութիւն ալ շահած ըլլար, մէկ քանի մեծ տէրութիւններ պիտի չուզէին զայն վաւերացնել և տեսակարին մէջ լաւագոյնը լաւին թշնամին պիտի ըլլար գործնականին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, ծովի վրայ թշնամիին անհատական սեպհականութեան անրռնաբարելիութեան խնդրոյն նկատմամբ պելճիական պատուիրակութիւնը կը չաստգովէ կնա-միջոցները որոնց արդիւնքը պիտի ըլլայ զրաւման իրաւունքին ամբողջակի ջնջումը։ Դրաւուած նաւերը և անոնց բեռները պիտի վերադարձուին պատերազմէն ետքը, նաւատէրերուն հատուցումներ պիտի ըլլան եւայլն։ Այս միւնոյն խնդրոյն համար Պ. Պուռժուա, ֆրանսական պատուիրակութեան անուանով, աւելի մեղմ առաջարկութիւն մը ներկայացուց, և որ սակայն կը տարամարդէ ինչ որ կարելի է առայժմ ձեռք բերել։ Ասատիկ այդ առաջարկութիւնը.

«Նկատելով որ միջազգային դրական իրաւունքը եթէ տակաւին կ'ընդունի ծովի վրայ թշնամին անհատական ստացուածքին գրաւման իրաւունքին օրինաւորութիւնը, մեծապէս բաղձալի է որ, մինչեւ որ Պետութեանց միջեւ համաձայնութիւն մը կարենայ կնքուիլ ատոր ջնջիմանը մասին, անոր կիրառումը կարգ մը պայմաններու ենթարկուի, նկատելով որ խիստ կարեւոր է թէ պատերազմի ն'երկայրմարձումին համաձայն, որով պատերազմը Պետութեանց դէմ պէտք է կատարուի և ոչ թէ մասնաւորներու, գրաւման իրաւունքը միայն իրրեւ բռնադատման միջոց մը նկատուի մէկ Պետութեան կողմէ միւսին դէմ գործադրուած, և նկատելով որ գաղափարներու այս կարգին մէջ, գրաւման իրաւունքը գործադրող Պետութեան ներկայացուցիչներուն ի նպաստ ամէն տեսակ չահ պէտք է մերժել և թէ գրաւման հետեւանքով մասնաւորներու կրած վնասները վերջապէս հարկ է պատկանին այն Պետութեան որուն հպատակներն են այդ մասնաւորները, ուստի ֆրանսական պատուիրակութիւնը պատիւ ունի առաջարկել չորրորդ յանձնաժողովին՝ բաղձանք յայտնելու որ գրաւման իրաւունքը պահող Պետութիւնները ջնջեն՝ գրաւումը կատարող նաւերու նաւաստիներուն բաժին տալու դրութիւնը և հարկ եղած միջոցները ձեռք առնեն, որպէս զի գրաւման իրաւունքին կիրառումէն առաջ եկած վնասները բոլորովին չմնան այն մասնաւորներուն վրայ որոնց ստացուածքները գրաւուած են։»

Դէսպանախորհուրդը պիտի յայտնէ իրեն թելադրուած բաղձանքը և եթէ Պետութիւնները դայն նկատողութեան առնեն, մեծ քայլ մը առնուած պիտի ըլլայ դէպի ամբողջովին ջնջումը գրաւման իրաւունքին զոր Մ. Նոհանգնելը կ'ուզեն անմիջապէս ձեռք բերել։

ՏԷԶԻՈՅԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարներուն տեսակցութեան մասին Վիեննայէն սա հետաքրքիր ստացած է Թան և-ռեքշաթիի օրուան թուականով.

Հոս լաւ տպաւորութիւն մը կը գործէ Պառոն ֆոն Իզէնթալի եղած ընդունելութիւնը՝ Իտալիոյ մէջ կատարած ուղեւորութեան ամբողջ տեւողութեանը միջոցին։ Իտալական ժողովուրդին բարեյօժանութիւնը ուրախութիւն կը պատճառէ Վիեննացիներուն, որոնք կը տեսնեն փարատիլը այն ամպերուն զոր Դիդրոնի-Կոլոսովոյի տեսակցութիւնն իսկ չէր կրցած բոլորովին անհետացնել։ Վիեննայի մէջ այնպէս կը խորհուի թէ Իտալացիները այլեւս հակաաստրիական զգացումներ չունին և իտալական լրագիրներէն ալ կը հասկցուի թէ այդ համոզումը ճշմարիտ է։ Դրիպուլեա, Ճորնալի տ'Իդալիա և Քորրիէրէ Տելլա Սերա մեծանոյն չեշտով կը խօսին։ Միայն Վիդա չի կրնար մոռնալ՝ Պառոն ֆոն Իզէնթալ Հոմ գացած չըլլալուն համար։ Իրականին մէջ, սակայն, այդ համաձայնութիւնը չէ գոյացած այն մէկ քանի ժամուան մէջ զոր երկու նախարարները միասին անցուցին։ Աւելի ինքնաբերաբար եղաւ, վասն զի մէկ տարի ի վեր վէճի տուիչները չատ հաղուագէպ էին։ Բնաւոր Լոյս կը յարէ թէ Անգլիոյ, Ֆրանսայի ու Սպանիոյ միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը ցոյց կուտայ թէ Աւստրիա-Հունգարիա և Իտալիա կրնան խիստ աղուտ կերպով իրենց ստացուածքները պաշտպանել Միջերկրականի մէջ։ Եթէ Իտալիա տրամադիր է այդ կերպով ամրացնել դաշնադրութեան հանգամանքը, Աւստրիա-Հունգարիա բոլորովին պատրաստ պիտի ըլլայ այդ մասին անոր աջակցելու։ Նոյն Ֆրայի Բրեսէ կ'ըսէ թէ Պ. Դիդրոնի և Պառոն ֆոն Իզէնթալի տեսակցութիւնը չատ գոհացուցիչ պայմաններու մէջ կատարուած է։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ ամէն ոք սրտանց կը մասնակցի Իտալիոյ մէջ յայտնուած բաղձանքին, որպէս զի երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները խիստ սիրալիր կերպով զարգանան և այլեւս երկուքին համար ալ ամէն հոգ փարատի։ Զայդ կ'ընդունի տեսակցութեան խիստ գոհացուցիչ արդիւնքը, բայց ստուեր մը կը քօղարկէ նկարը։ Պառոն ֆոն Իզէնթալ Հոմ չերթար և Պ. Դիդրոնի ալ Պառոն ֆոն Իզէնթալի այցելելու համար Վիեննա պիտի չերթայ։ Զայդ կը յարէ որ այդ պարագան ճշմարիտ լարեկամութիւն չէ, սակայն բաւական է որ երկու երկիրները համաձայնած ըլլան և խաղաղասէր տրամադրութիւններով տոգորուած։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐը ԵՒ ՀԱՔՈՆ

Նիւ-Եորքէն հետեւեալը կը հեռագրէ Թայմզի Թղթակիցը.— Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարարութիւնը տեղեկագիր մը ստացաւ Գաիֆորնիոյ մէջ զինուորական լրտեսներ գտնուելու խնդրոյն համար։ Պատերազմական նախարարութեան օգնական Էնիուորթ զօրավարը մտադիր է այդ տեղեկագիրը հրատարակել, սակայն կը յայտարարէ թէ որ և է ձերբակալութիւն չէ կատարուած։ Չերբակալուած ոճրագործները շատ քիչ ատեն վար դրուելէ ետքը արձակուեր են։ Չերբակալուածներէն մէկը գտնուեր է Իզէքքանի կարեւոր ամրոցին ամրութիւններուն մօտերը. վրան փոքրիկ տետրակ մը ունէր. բայց որովհետեւ վերջէն կասկածելի բան մը գտնուած չէ, չդնեւուելով Սան-Ֆրանչիսքօ զրկուեր է։ Այդ ճարտնցին եթէ յանցաւոր չէր, ինչո՞ւ 800 քիլոմեթր տեղ զրկուեցաւ։ Այդ կէտը խորհրդաւոր է։ Երկրորդ ճարտնցին գալով, այդ անձը Մար-Իլլէնտ նաւային զորձարանին մէջ բանուեցաւ և ոչ թէ Ռոզէքքանի ամրոցին մօտ։ Հակողութեամբ գործարանէն դուրս տարուեցաւ։ Ցայտնի կ'երեւայ թէ պաշտօնական ջանք մը կ'ըլլայ միջադէպերու ծանրակշիռ հանգամանքը մեղմելու համար։

—Ճարտական երկու մարտանաւեր ՑուՀուպա և Զիրոզի Պէլպրի նաւահանգիստին մէջ պիտի հանդիպին ամրիկեան Թենիսի և Ուաշինկտըն յածաւորակներուն։ Այդ բոլոր մարտանաւերու սպաներուն և նաւաստիներուն հանդէսներ պիտի կազմակերպուին։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՆԵՐը ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Հռոմէն Թանի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— Շէլ բրոֆէսօրին անուան և Վատիկանի մէջ կրօնապէս այդիլեալ գիրքերը սահմանող ժողովին դէմ կազմուած ընկերակցութեան շուրջը պայքարը կը շարունակէ։ Գերման կաթոլիկ մասաւորական շրջանակները կը պահանջեն Շէլ բրոֆէսէորին կրօնապէս վերանատատումը, վասն զի, կ'ըսեն, այդ բրոֆէսէորը նոյն ժողովին կողմէ արգիլքի ենթարկուած էր, առանց պատճառը ու նկատումները յայտնի ըլլալու։ Անոր անուան շուրջը կը բոլորուին իր բարեկամները և Վատիկանի բաղմաթիւ հակառակորդները։ Այն կաթոլիկ թերթը, որ վերոգրեալ ընկերակցութեան կազմութիւնը երեւան հանեց, տասնըչորս էջի վրայ զգայացունց տեղեկութիւններ կը հրատարակէ՝ գրութիւններով հաստատելով որ գերման կաթոլիկներուն կողմէ եղած մեղադրանքները անիրաւ են, վասն զի Շէլ եկեղեցական իշխանութեանց կողմէ հարկ եղած զգուշացը ստացած է՝ իր հակակրօնական առաջարկութեանցը համար։ Ատոնց մէկ քանին ալ ետ առաւ, 1904 յունուարին և 1905 դեկտեմբերին ստորագրուած բողոքներով։

—Գերմանիոյ կաթոլիկ երեսփոխան Պ. Էրցպէրկէր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պերլինի Թագկոլաքի մէկ խմբագրին հետ՝ գերման կաթոլիկներու խնդրոյն համար։ Պ. Էրցպէրկէր յայտարարեց թէ Վատիկանի ժողովին դէմ Պապին ուղղուած գիրը ստորագրողները մինչեւ մէկ ատենման անօգուտ գործ մը տեսած են, քանի որ գերման եպիսկոպոսները արդէն անգլիականներուն նման Պապին միւնոյն իրաւասութիւնը ստացած էին՝ կրօնապէս արգիլուած գիրքերը մատնանշել ընելու համար։ Պ. Էրցպէրկէր ցաւ յայտնեց այդ կաթոլիկ ընկերակցութեան կազմակերպութեանը տրուած խորհրդատու և հանդիսաւոր հանգամանքին համար։ Պ. Էրցպէրկէր յայտարարեց թէ Բաւդոր բրոշիւսէօրը, որուն համար ըսուեցաւ թէ նոյն ընկերակցութեան արարքը իմաց տուած է ժողովրիներուն, չի կրնար կասկածի ենթարկուիլ այդ մասին։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Բրիտանական մեծ ընկերակցութիւնը երկուշաբթի օրը իր տարեկան նիստը գումարեց քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ՝ Լորտ քաղաքապետին նախագահութեամբ։ Տարեկան տեղեկագիրը կարդացուեցաւ, որով կը յայտարարէ թէ ընկերակցութիւնը գործն մասնակցութիւն մը ունի անգլերէն-ֆրանսական արուեստանդէսին կազմակերպութեանը, որ Լոնտոնի մէջ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ տարի։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ արուեստանդէսին նպատակն է թէեւ առեւտրական յարաբերութիւնները քաջալերել միտանայի (գաղթավայրերն ալ միասին) և Մեծին-Բրիտանիոյ միջեւ, սակայն այն իրողութիւնը թէ անգլիական գաղթավայրերը կարեւոր դեր մը կը կատարեն արուեստանդէսին մէջ, լաւ ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ Մեծին-Բրիտանիոյ վաճառականութեան վրայ։ Լորտ Տէրբի ըսաւ թէ անգլերէն-ֆրանսական արուեստանդէսը ընդարձակ ձեռնարկութիւն մըն է, որուն մասնաւոր կը գործակցի Անգլիոյ հետ։ Լորտը յոյս յայտնեց թէ երկու երկիրներու ձեռարուեստի բոլոր առարկաները պիտի ցուցադրուին, որպէս զի երկու կողմն ալ դիրքը լաւ ճանչնան և երկու Պետութիւններուն միջեւ փոխադարձ վստահութիւն մը գոյանայ։ Լորտ Սէլպի ըսաւ թէ արուեստանդէսը երկու երկիրներու գաղթավայրերուն համար պիտի ըլլայ։ Անգլիական գաղթավայրերը այդ ծրագիրը խանդավառութեամբ ընդունեցին և Ֆրանսա հրաշալիքներ կը գործէ՝ ձեռնարկութեան յաջողութիւնը ապահովելու համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԷ ՄԱՐԴ ԻՆՉՊԻՍ ԿԸ ԹՈՆԷ ԻՐ ՎԱՐՔԱԿԱՆԱՆԸՐԸ. — Ամէն տարօրինակ հնաբք Ամերիկացիներուն վերաբերած կը նկատուէր, բայց այս անգամ Բարիզէն կը հասնի իր տեսակին մէջ անման ճարպկութիւն մը չանադիտութեան։ Բարիզի կալուածատէր մը գործնական գաղափարը յղացած է իր թաղամասի տուներուն վարձակալները շրջայելու կամ այդ տուները անվարձ չձգելու համար։ Այս կալուածատէրը ամէն ամիս իր քով կը կոչէ իր բոլոր վարձակալները և խոշոր պայուսակի մը մէջէն իւրաքանչիւրին մէյմէկ տոմս քաշել կուտայ։ Վարձակալներէն ան որ առաջուց իրը չանող նշանակած թիւը քաշէ, նոյն ամսուան մէջ առանց վարձքի բնակելու իրաւունքը կ'ունենայ։ Այսպէս ամ, մէկ ամիս և եթէ բախտ ունենայ տարւոյն մէջ թեթեւս մէկ քանի ամիս Բարիզի բաղմավարձ տուներէն մէկուն մէջ բնակիլ կարենալու յոյսը այնպիսի հրապուրիչ ազդեցութիւն մը ըրած է վարձակալներուն վրայ, որ վարձակալները մտքէ իսկ չեն անցներ տեղափոխուիլ, և տարիներէ ի վեր չարունակ մեծ վարձքեր կը վճարեն օրօրուելով այն յոյսէն թէ վերջապէս կարգը իրենց պիտի գայ բախտաւորուելու։ Բայց Բարիզի հնարագէտ կալուածատէրը ամիսը մէկ անգամ մէկ ամսաւան տան վարձ կորսնցնելով չատ գոհ է, վասն զի իր կալուածները միշտ վարձուած մնալէ պատ, ամէն անգամ վարձակալ փոխուելու առթիւ անշրաժեշտ նորոգութեան ծախքերէն ալ ազատած է, թող ուրիշ բաղմակիսի դժուարութիւններէ ու անհանգստութիւններէ, որոնց ամէն կալուածատէր կ'ենթարկուի, լաւ վարձակալներ գտնելու համար։

Ի՞ՆՉՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՅՄԱԹԻՒ ԵՆ ԱՑԻՆ ԿԻՆՆԵՐը. — Նիւայորքիսի Բրոդուանկինկիսպլադ անուն լրագիրը հետեւեալ պատասխանը կուտայ այս հարցման.— «Այս իրողութիւնը առաջին հայացքով զարմանալի կը թուի, վասն զի կիները տկար սեռ կը կոչուին, վասն զի իրենց մայրական կոչումը այր մարդերէն աւելի կը վտանգէ անոնց կեանքը։ Բայց երբ մտքնուի քննուի խնդիրը, չուտով կը հասկցուի մարդ թէ կիներէն աւելի այրերն են որ ժամանակէն առաջ կը մեռնին։ որովհետեւ այրերը կիներէն աւելի ենթակայ են կեանքի պայքարը մղելու։ Այրերն են որ կը վառեն և կը վարեն վայրաշարժերը, ծխնելոյզներու մէջ կը սողոսկին և կը մագլցին, կը տաքցնեն փուռերը, կը գործեն տպարաններու, սպանդանոցներու, խոնաւ սենեակներու և մառաններու մէջ։ և ամէն տեսակ ապաքէշներու մէջ անոնք են որ երկարատեւ, դժնդակ և մաշեցուցիչ մրցումներ կ'ընեն։ Ասիկա միտքին մէկ կողմն է։ միւս կողմը կան ընկերական կեանքի մէջ ոչինչի համար տեղի ունեցած պայքարները, կռիւները, գիշերներ ամբողջ լուսցնելը՝ գաբէջուրի և գինիի սեղաններուն առջեւ, մուրով ու գարշահոտութեամբ լեցուն վայրերու մէջ։ Ասոնցմէ դատ կան հաճոյքի աշխարհին մէջ անխուսափելի դեռ կարգ մը բաներ, որոնք բժիշկներու միայն յայտնի են։ Կան նաեւ այրեր որոնք մոնը երկու ծայրերէն կը վառեն։ Ասոր համար է որ կեանքի ապահովագրութեան շատ ընկերութիւններ կը սկսին կիներէ պահանջած «բրիմ»ներէն շատ աւելին պահանջել այրերէն։ Այրի կիներուն յարաձուն բաղմութիւնը ապացոյց է ինքնին մեր ցցուցած ճշմարտութեանց։»

ԱՐՏՈՒՈՒԵԼԱՆԻ ԴԵՐ ԿԱՅԵՐԴԱ ՊՍԱԿԱՆՈՐԸ. — Բարիզի մէջ մարդ մը, որ պակաւորի վկայական ունի, արտերու մէջ իբրեւ խրտուիլակ կը ծառայէ՝ ճրնճղուկները վանելու համար, վասն զի ապրուստի ուրիշ միջոց չունի։ Պառաւը ո՛չ ծուլութիւն է և ոչ ալ մոլութիւնը։ Թերեւ պատած արկածի մը հետեւանքով բոլոր միանունքը անդամալուծուած են, որով անյարմար է որ և է այլ խատութեան։ Հետեւաբար ամէն տեսակ տարօրինակ հագուստներով արտերուն մէջ կը կենայ՝ ճնճղուկները վանելու. այդ կերպով մեծ ծառայութիւններ կը մատուցանէ, բայց չատ քիչ կը վարձատրուի։ Իր ծաղրելի հագուստներուն հետեւանքով ամէն ոք խոյս կուտայ անկէ, որով առանձնութեան մէջ կ'ապրի։

ՇԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍ. ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՇՆՈՐՀԱՒԱԾ ՍԼՊՄԼԻՆ ԵՐԵՍԻԼԻՆՆԵՐՈՒՆ

Եղմէնի կրօնականները, չէյխերը և երեւելիները, որոնք Կ. Պոլիս եկած էին իրենց հաւատարմութեան ու հպատակութեան զգացմանց հաւաստիքը մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին, կայս. արաջնութեամբ, ինչպէս երէկ ծանուցուցուցաւ, առջի օրը իրենց երկիրը ուղեւորեցան Դիրի Միւժկեան չոգենաւով։ Ատոնք մեկնելէ առաջ արժանացան պատուանշաններու և այլ կարգի կայս. շնորհներու. նաև Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն արժանացան և կայս. քանախօսութեան մը ունկնդրելու պատիւը ունեցան։ Ամէնքն ալ անհնարին խոնարհութեամբ իրենց հպատակութեան հաւաստիքը և երախտագիտութիւնները մատուցանելով յոյս կայս. Դահոյեղ, բարեմաղթութիւններ ըրին կայս. արեւշատութեան համար, նաև աղօթեցին որ Ն. Կ. Վեհափառութիւնը միշտ յաղթող հանդիսանայ տէրութեան թշնամիներուն և ըմբոստներու և խռովարարներու վրայ։ Իւրաքանչիւրը զատ զատ հպատակութեան ամենեղ զգացումներով այս առթիւ իրենց այժմեան գաղթավայրերը ամենայն ուրախութեամբ ընդունեցին և Ֆրանսա հրաշալիքներ կը գործէ՝ ձեռնարկութեան յաջողութիւնը ապահովելու համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԷ ՄԱՐԴ ԻՆՉՊԻՍ ԿԸ ԹՈՆԷ ԻՐ ՎԱՐՔԱԿԱՆԱՆԸՐԸ. — Ամէն տարօրինակ հնաբք Ամերիկացիներուն վերաբերած կը նկատուէր, բայց այս անգամ Բարիզէն կը հասնի իր տեսակին մէջ անման ճարպկութիւն մը չանադիտութեան։ Բարիզի կալուածատէր մը գործնական գաղափարը յղացած է իր թաղամասի տուներուն վարձակալները շրջայելու կամ այդ տուները անվարձ չձգելու համար։ Այս կալուածատէրը ամէն ամիս իր քով կը կոչէ իր բոլոր վարձակալները և խոշոր պայուսակի մը մէջէն իւրաքանչիւրին մէյմէկ տոմս քաշել կուտայ։ Վարձակալներէն ան որ առաջուց իրը չանող նշանակած թիւը քաշէ, նոյն ամսուան մէջ առանց վարձքի բնակելու իրաւունքը կ'ունենայ։ Այսպէս ամ, մէկ ամիս և եթէ բախտ ունենայ տարւոյն մէջ թեթեւս մէկ քանի ամիս Բարիզի բաղմավարձ տուներէն մէկուն մէջ բնակիլ կարենալու յոյսը այնպիսի հրապուրիչ ազդեցութիւն մը ըրած է վարձակալներուն վրայ, որ վարձակալները մտքէ իսկ չեն անցներ տեղափոխուիլ, և տարիներէ ի վեր չարունակ մեծ վարձքեր կը վճարեն օրօրուելով այն յոյսէն թէ վերջապէս կարգը իրենց պիտի գայ բախտաւորուելու։ Բայց Բարիզի հնարագէտ կալուածատէրը ամիսը մէկ անգամ մէկ ամսաւան տան վարձ կորսնցնելով չատ գոհ է, վասն զի իր կալուածները միշտ վարձուած մնալէ պատ, ամէն անգամ վարձակալ փոխուելու առթիւ անհրաժեշտ նորոգութեան ծախքերէն ալ ազատած է, թող ուրիշ բաղմակիսի դժուարութիւններէ ու անհանգստութիւններէ, որոնց ամէն կալուածատէր կ'ենթարկուի, լաւ վարձակալներ գտնելու համար։

Ի՞ՆՉՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՅՄԱԹԻՒ ԵՆ ԱՑԻՆ ԿԻՆՆԵՐը. — Նիւայորքիսի Բրոդուանկինկիսպլադ անուն լրագիրը հետեւեալ պատասխանը կուտայ այս հարցման.— «Այս իրողութիւնը առաջին հայացքով զարմանալի կը թուի, վասն զի կիները տկար սեռ կը կոչուին, վասն զի իրենց մայրական կոչումը այր մարդերէն աւելի կը վտանգէ անոնց կեանքը։ Բայց երբ մտքնուի քննուի խնդիրը, չուտով կը հասկցուի մարդ թէ կիներէն աւելի այրերն են որ ժամանակէն առաջ կը մեռնին։ որովհետեւ այրերը կիներէն աւելի ենթակայ են կեանքի պայքարը մղելու։ Այրերն են որ կը վառեն և կը վարեն վայրաշարժերը, ծխնելոյզներու մէջ կը սողոսկին և կը մագլցին, կը տաքցնեն փուռերը, կը գործեն տպարաններու, սպանդանոցներու, խոնաւ սենեակներու և մառաններու մէջ։ և ամէն տեսակ ապաքէշներու մէջ անոնք են որ երկարատեւ, դժնդակ և մաշեցուցիչ մրցումներ կ'ընեն։ Ասիկա միտքին մէկ կողմն է։ միւս կողմը կան ընկերական կեանքի մէջ ոչինչի համար տեղի ունեցած պայքարները, կռիւները, գիշերներ ամբողջ լուսցնելը՝ գաբէջուրի և գինիի սեղաններուն առջեւ,

«մուրիներու և կայս. բարեւներու հա-
«զորդեցէք Եէմէնի ժողովրդեան։ Ամե-
«նամեծ բաղձանքս է որ հպատակներս
«կատարելապէս երջանիկ ըլլան։ Այս հի-
«ման վրայ Մեր նախարարներուն հրա-
«մայուած ու պատուիրուած էր բարե-
«նորոգման ծրագիր մը պատրաստել։
«Այդ կերպով պատրաստուած ծրագիրը
«վաւերացուցի ու գործադրութիւնը հրա-
«մայեցի, վասն զի իմ փափաք

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿ

Երէկ, պատիւ ունենալով Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքէն ընդունելու չորեքշաբթական ինքնագիր նամակ մը՝ Լրագրոյս Արտօնատիրոջ ուղղուած, զոր կը փութանք հրատարակել, մեր խորին չորեքակալիքը մատուցանելով հրապարակաւ Ն. Սրբազնութեան քաջալերական մաղթանքներուն համար։ Գրագէտ Պատրիարքի մը այս հանգամանքը իր բարձր նշանակութիւնը ունի Արեւելքի Տէրութեան ու Խրագրութեան համար հաւատարակէ։

Ամենապատիւ Պատրիարքական գիրը։—

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 յուլիս 1907

Հինգշաբթի երեկոյ

Սա. Ազգնուամնեար
Պարեղին էֆ. Պօյամեան
Տէր եւ Տիրոջ «Արեւելք» լրագրոյ

Անցեալ 1884 տարւոյ առաջին օրերը՝ նորակազմ «Արեւելք»ին խնամածուքեան մասնակցութիւն ունեցած լինելով, սրտաբուխութիւնս կը տեսնեմ զայն այսօր՝ իւր բանեւորական հայրենասիրական հասակին մէջ, նորազարմ միջոցի մը տարուբերեն ազատեալ, ու միրուքի եւ բարեկազմ կերպարանքով եւ նորոգեալ ոյժերով զօրացած, եւ խանգական պայմանների արդիւնաւորման զուարճալի պատրաստած։ Շնորհաւորութիւններ եւ բարեմաղթութիւններ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՄԱՂԱԳԱՌԻՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿ.

* * *

ՇՆՈՐՀԱՒԱՒՈՐԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿ

Հանրագիտակ չարաթաթերթը խմբագրական մասնաւոր հատուածով մը ջերմագէս կը շնորհաւորէ Արեւելքի արտօնութեան փոխանցումը Գարեգին էֆ. Պօյամեանի անուան։ Մեր շնորհակալիքը կը փութանք յայտնել մեր ազնիւ պաշտօնակցին անկեղծ զգացմանցը համար։

Յունարէն Թանիsrodou, Proosnu, Բոյիա, Բոնսպանքինուբալիս և Նեա Էֆիմերիս օրաթերթերն ալ իրենց հինգշաբթի թիւով համակից հրատարակիչներեր լրած են այս առթիւ։ Մեր անկեղծ շնորհակալիքը կը յայտնենք յունական մամուլի այս հինգ պատկառելի ներկայացուցիչներուն։ Նոյնպէս շնորհակալութիւն Բիւզանդիոնի խմբագրութեան, որ շնորհաւորութիւն յայտնած էր։

ԴԻՐԱՎԱՆ ՄՐՑՈՒՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Մեր առած տեղեկութեանց նայելով, Յովսէփ Իպէիրեանց Դրական Ճանաչողը՝ վերջին երկամեայ չրջանին մէջ իրեն ներկայացուած երկասիրութիւններէն ո՛չ մէկը բացարձակապէս արժանի նկատեր է ամբողջական մրցանակի։ Հետեւաբար, յառաջիկայ մրցանակաբաշխութեան համար սահմանուած գումարը, 120 օսմ ոսկի, որոշեր է բաժնել՝ լաւագոյն դատուած հետեւեալ չորս աշխատասիրութեանց, ի քաջալերութիւն անոնց բանասէր հեղինակներուն։

50 ոսկի, Պ. Արշակ Ալպոյաճեանի որ պատրաստած է ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը «Բուսիլէի Հայ բնակչութեան վրայ»։— 30 ոսկի՝ Պ. Սարգիս Թիւթիւնճեանի, իր թատերական ուսումնասիրութեանը համար որ կը պարունակէ նաեւ հին և նոր բոլոր տայ դերասաններուն կենսագրութիւնները։— 20 ոսկի՝ դաւառացի գրող Պ. Մկրտիչ Թուրեանի, իր «Դրուագներ»ուն համար։— 20 ոսկի՝ Պ. Տիգրան Զիրճեանի, իր «Տոմիկ խաղեր ու ժամանցներ» աշխատասիրութեանը համար՝ որուն մէկ քանի մասերը հրատարակած ենք արդէն Արեւելքի մէջ։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԻ

Ուսումնական Խորհուրդը երէկ համագումար նիստ մը ըրաւ Ուսուցչական Ընտրելեաց Բնիկ Ճանաչողովի անդամներուն հետ, ատենապետութեամբ Յ. Դուրգէն էֆ.ի որ շնորհակալութիւն յայտնեց Ճանաչողովից եկեղեցական և աշխարհական անդամներուն՝ իրենց մտադիր յանձնառութեանը համար և հրաւիրեց այդ մարմինը՝ նախ իր դիւանը կազմել և ապա զբաղիլ նախապարտական աշխատութիւններով։ Ճանաչողովին անդամները շնորհակալութիւն յայտնեցին Ուսումնական Խորհուրդին կողմէ ցոյց արուած վստահութեան համար և առանձինն ձեռնարկելով դիւանի ընտրութեան, սապէս կազմեցին զայն։— Յարութիւն էֆ. Յովհաննէսեան՝ ատենապետ, և Մելքսէթ էֆ. Շամտանճեան՝ ատենադպիր։ Յետոյ, Ճանաչողովը խորհրդակցութիւններ կատարեց՝ քննութեանց օրերուն և յարակից կարգադրութեանց մասին, և հետեւեալ որոշումները առաւ։—

Ուսուցչական որ և է կարգի վկայական ստանալ փափաքող ընթերցիներէն այրերը պէտք է 21 և կիները 18 տարիքնին լրացուցած ըլլան, ու գրաւոր կերպով դիմեն Բնիկ Ճանաչողովին և ներկայացնեն 1.— Իրենց ծննդեան և մկրտութեան վկայականը, 2.— Իրենց դպրոցական վկայագիրը և բնական թաղին աւագերէցին ու Թաղ. Խորհուրդին վկայականը իրենց վարուց և բարուց մաքրութեան մասին (եթէ օգնական ուսուցչութեան կամ մանաւոր ճիւղի մը կամ հիւղերու օգնական դատաստի կամ օգնական ուսուցչուհւոյ վկայական կ'ուզեն ստանալ), 3.— Իրենց օգնական ուսուցչի վկայականը՝ եթէ կ'ուզեն դասախրակ-ուսուցչի կամ մանուգէտ-ուսուցչի վկայական ստանալ, ինչպէս նաեւ իրենց պաշտօնավարած վարժարաններու տեսչութեան, Թաղ. Խորհուրդի կամ Հոգաբարձութեան վկայագիրը, հաստատող թէ առնուազն երկու տարի օգնականուսուցչի կամ վարժուհւոյ բարեաք ծառայութիւն ունեցած են, 4.— Համառօտ տեղեկութիւն մը իրենց անցեալ զբաղմանց և պաշտօնավարութեանց վրայ։ Առանց այս վկայագիրներուն՝ ընթերցիչ չընդունուիր քննութեան։

Ուսուցչական Ընտրելիներու Քննիչ Յանձնաժողովը իր առաջին նիստը պիտի գումարէ յունիս 20ին, և այնուհետեւ չաթաթը երկու անգամ՝ չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, ընդամէնը ութը նիստ։

* Սոյն կարգադրութիւններէն յետոյ, որոնք մասնաւոր Յայտարարութեամբ պիտի ծանուցուին ազգ. թերթերուն մէջ, Ճանաչողովը ցրուեցաւ և Ուսումն. Խորհուրդը շարունակելով իր խորհրդակցութիւնները, որոշեց որ իր յառաջիկայ նիստը գումարէ, ըստ որոշման Ս. Պատրիարքին, Ն. Սրբազնութեան բնակարանին մէջ և նախագահութեանը ներքեւ, 13 յուլիս (ուրբաթ) միջօրէէն յետոյ ժամ 2½ին (Ք. Թ.), մասնաւորաբար զբաղելու համար կազմական կանոնագրին և կրթական Ծրագրին վերաքննութեամբ։

* Խապիդի Գալֆայեան Որբանոցի Խնամակալութիւնը հրաւէր ուղղած ըլլալով ներկայ գտնուիլ սանուհեաց տարեկան քննութեանց, Խորհուրդը իր անդամներէն Պետրոս էֆ. Կարապետեանի յանձնեց այդ պաշտօնը։

ՆՈՐ ԿՈՍԱԿ ՄԸ

Աղէքսանդր Տէր-Յարութիւնեան 1899ին ըրած կտակով մը իր ամբողջ հարստութիւնը բարեգործական հաստատութեանց նուիրեր է, կտակատար կարգելով նաև Ս. Պատրիարք Հայրը։

Այս կտակին հաճայն հանգուցեալը (1906 մայիս 3) 1.— Իր չարժական գոյքերը լաց ի դրամէն քրոջը կը նուիրէ։ 2.— Իր մատենադարանը իր ծննդավայրի քաղաքին կամ Մայր-Աթոռին։ 3.— Իր ամբողջ դրամական հարստութիւնը Մայր-Աթոռին կը նուիրէ այն պայմանով որ մինչեւ իր քրոջ մահը անոր տարեկան 600 բուպլի տրուի։ Տէր-Յարութիւնեան թողած դրամագլուխը անշարժ պէտք է մնայ և անոր ձգած չահէն 600 բուպլիէն աւելին պիտի գործածուի հոգ և տուն չունեցող աղքատներու համար մշակելի կալուածներ և բնակավայրեր գնելու և կամ Որբանոց մը հիմնելու առնուազն 30 մանուկներու համար։— 4. Այս գումարը կրելի է գործածել նաև ճեմարանի ընդունակ չրջանաւարտներուն հանալարանական գատարարութիւն տալու համար։— 5. Բրոջ և մօր մահուընէ ետքը վերեւ յիշուած 600 բուպլին ալ 3-4 կէսերու մէջ յիշուած նպատակներու պիտի յատկացուի։— 6. Կտակատար կարգուած է նաև Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքը։ 7. Տէր-Յարութիւնեանի մահէն ետքը անոր գոյքերուն տէր պիտի կանգնին հանգուցեալին քոյրը և Մայր-Աթոռը։— 8. Աղքատները ժառանգութեան որ և է իրաւունք չունին։ Այս կտակին գործադրութեան համար այժմ կ'ուզուի Ս. Պատրիարք Հօր գրաւոր յայտարարութիւնը։

ՊԱՏԱՐԱԳԻՉ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Ս. Պատրիարքը երէկ նամակներ ուղղելով Դալաթիոյ Նորակաղմ Խնամակալութեան չորս հրաժարեալ անդամներուն (Յակոբ էֆ. Էսաեան, Եդուարդ էֆ. Դարակէօզեան, Արսէն էֆ. Արսէնեան և Տօքթ. Տ. Գափամաճեան էֆ.) յայտնեց թէ իր՛նց հրաժարականը մերժուած է թէ՛ Քաղ. Ժողովին կողմէ և թէ՛ Խնամակալութեան առաջին նիստին մէջ, որոնք գումարուեցան չորեքշաբթի օրը։ Ն. Սրբազնութիւնը կոչում ընելով այդ չորս անդամներուն կրթասիրական ու եկեղեցասիրական զգացմանց, հրաւիրեց զանոնք ընդունիլ Ազգ. Վարչութեան կողմէ իրենց յանձնուած պաշտօնը և աշակցիլ իրենց նորընտիր անդամակիցներուն։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Դատաստ. Խորհուրդը գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Պատր. Փոխանորդ Սրբազանին և ատենապետութեամբ Տօքթ. Ալլահվէրտեան էֆ.ի, և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիր ներով.—

1.— Այր և կին մը, որոնք 29 տարիներէ ի վեր իրարմէ բաժնուած էին, ներկայացան երէկի նստին և բացատրութիւններ տուին իրենց այդ 29 ամեայ կենցաղին վրայ։ Այրը կարգ մը ամբաստանութիւններ ընելով կնոջը բարոյականին դէմ՝ ամուսնալուծում խնդրեց. իսկ կինը մերժելով այդ ամբաստանութիւնները, պնդեց իր պարկեշտութեանը վրայ և յայտարարեց թէ, ամուսինն իր սեփական դրամն ու գոհարեղէնները զեղխութեամբ մսխելէ յետոյ՝ զինքն ալ խարկանօք մերձակայ գաւառ մը ծնողաց տունը վերադարձուցած և աղջկան մը հետ մեղապարտ յարաբերութիւն հաստատելով՝ զաւակներ ալ ունեցած է անկէ և ցաւդ կ'տարի առնոր հետ, և պահանջեց որ ամուսինը բաժնուելով այդ հոմանուհին՝ դայ կենակցի իր հետ։

Խորհուրդը թէեւ յորդորեց ու խրատեց այդ այր ու կինը իրենց յառաջացեալ այդ տարիքին մէջ այլ եւս վերջ տալ իրենց անհամաձայնութեան և սիրով ու խաղաղութեամբ կենակցիլ, բայց այրը մերժեց առաջարկուած հաշտութիւնը և պնդեց իր ամուսնալուծման խնդրանքին վրայ. ուստի որոշուեցաւ որ երկուքն ալ օրինաւորապէս հաստատեն իրենց ըրած ամբաստանութիւնները։

2.— Անձ մը ասկէ առաջ կնոջը բարոյականին դէմ բողոքած և կնոջը հետ դատուած էր Դատաստ. Խորհուրդին առջեւ. երէկ եւս շարունակուեցաւ իրենց դատավարութիւնը. այրը պնդեց կնոջը անբարոյականութեանը վրայ՝ յայտնելով թէ միջոցներ կը պակսին իրեն հաստատելու իր այդ ամբաստանութիւնը և խնդրեց որ Ժողովը հաւատալով իր խօսքին՝ դատապարտէ իր կինը և ամուսնալուծման որոշում տայ. իսկ կինը մերժելով այդ ամբաստանութիւնները՝ պահանջեց որ ամուսինը հաստատէ ատանը և կամ հաշտուի ու կենակցի իր հետ, իսկ հակառակ պարագային՝ պարէնագին մը սահմանէ իր և երկու զաւակացը ապրուստին համար։ Ուստի ազդարարուեցաւ ամուսնոյն որոշեալ պայմանաժամու մը մէջ հաստատել ըրած ամբաստանութիւնները և կամ հաշտուիլ ու կենակցիլ կնոջը հետ։

3.— Անձ մը, որ իր կնոջ յանձնեն դէմ ասկէ առաջ Պատժական Ատեանին բողոքած և հաստատելէ յետոյ անոր անբարոյականութիւնը՝ հաշտուած ու ժամանակ մը կենակցած էր կնոջը հետ, Դատաստ Խորհրդոյ մատուցած բողոքագրով մը յայտնած ըլլալով որ կինը ըստ առաջնոյն անբարոյական ընթացք մը ունի այժմ ևս, իր ըրած այդ ակտատաստնութիւնը վկաներով իսկ հաստատելու համար ներկայացուց չորս անձեր, որոնց երեքին վկայութիւններն անքաւական դատուեցան ինչ ինչ խորհրդածութիւններով և ազդարարուեցաւ ամուսնոյն՝ ներկայացնել Պատժական Ատենի վճռագիրը. իսկ կինը մերժեց ամուսնոյն այդ վերջին ամբաստանութիւնը, ըսելով որ իրաւ է թէ նախապէս մեղապարտ յանցաբերութիւն ունեցած է և անհաստատելի գտնուած ամուսնական ուխտին, սակայն վերջին ատենները երբէք այդ կարգի արարք մը ունեցած չէ և մօրը հետ կ'ապրի։

4.—Իր կեսրօջմէն դժգոհ կնոջ մը ամուսնոյն բացատրութիւնները լսուեցան. այրը յայտնելով որ չէ կրնար անխնամ թողուլ իր ութսունամեայ ծերունի մայրը և թէ կինը դժգոհելու պատճառ մը չունի մօրմէն, պահանջեց որ նա վերադառնայ ամուսնական յարկը ու կենակցի իր հետ, բայց կինը յայտարարելով որ ըստ ամենայնի գոհ է ամուսնէն, իսկապէս մերժեց վերադառնալ կեսրոջը քով, ուստի աղդարարուեցաւ ամուսնոյն՝ սիրաշահիլ իր կինը, քանի որ չուզեր բաժնուիլ ինքը մօրմէն և համոզել զայն վերադառնալու ամուսնական յարկը։

5.— Երիտասարդ մը մերձակայ գաւառներէն մէկին մէջ կը նշանուի ասկէ առաջ աղջկան մը հետ, սակայն ժամանակ մը յետոյ՝ թողլով զայն՝ նախապէս զինքը նշանող քահանային միջոցաւ կը նշանուի ի Պոլիս ուրիշ աղջկան մը հետ. նախորդ նշանածին հայրը գաւառին Առաջնորդարանին միջոցաւ բողոք բարձած ըլլալով որ աղջկան օժիտը պատրաստելու և հարսանեաց պատրաստութեանը համար ինքը ծախքեր ըրած և այդ պատճառաւ նիւթական վնասներու ենթարկուած է և թէ այդ երիտասարդը իրաւունք չունի երբէք ուրիշի մը հետ նշանուելու և ամուսնանալու, արգելք դրած էր անոր ամուսնութեան մինչ ցնատուցումն իր վնասուց։ Այս խնդրոյն քննութիւնը յանձնուած ըլլալով Դատաստ. Խորհրդոյ և երիտասարդը երէկ ներկայացած ըլլալով, Խորհուրդը չուզեց միջամտել այդ խնդրոյն, իբրեւ անհատական առեւտուրի խնդիր նկատելով զայն։

Խորհուրդը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նոր ներկայացուած կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

ԲԶՄԵՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Իզմիրի առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան, որ օգափոխութեան համար մայրաքաղաքս եկած է, երէկ Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը երթալով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Սրբազնութեան հետ՝ Իզմիրի Առաջնորդարանին վիճակային գործերուն վրայ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տնտեսական Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.— 1. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը ըստ օրինի մատուցած էր Հաստատութեան անցեալ 1906 տարւոյ մատակարարութեան հաշիւները։ Խորհուրդը որոշեց կատարել կանոնական քննութիւնը։— 2. Պալաթ Թաղ. Խորհուրդը եկեղեցական կալուածի մը վաճառմամբ արժէքով աւելի հասութաբեր կալուածի մը գնման արտօնութիւն խնդրած էր։ Խորհուրդը որոշեց Թաղ. Խորհուրդէն հարկ եղած բացատրութիւններն ստանալով՝ արդեանցն համաձայն տնօրինել կարեւորը ներկայացեալ առաջարկութեան մասին։— 3. Խորհուրդը՝ Վանայ Նանց գիւղի եկեղեցւոյն, Պոլսոյ Խասգիւղի մէջ ունեցած սրճարանին վարձակալութեան և յետնեալ վարձուց գանձման խնդիրը նկատողութեան առնելով, հարկ եղածը տնօրինեց և որոշեց ըստ այմմ տալ կարեւոր հրահանգները Վիճակին Առաջնորդարանին, նաև Խասգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ։— 4. Սամաթիոյ Թաղ. Խորհրդոյ յայտագրին վրայ՝ Խորհուրդը հաստատեց Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ վանքին մանկիւլ եղած գեսի մը վաճառման մասին կատարուած գործողութեանց օրինաւորութիւնն և որոշեց խնդրել Ս. Պատրիարքէն որ հաճի տնօրինել կարեւորը վաճառման գայիմէն տրուելու համար։— 5. Խորհուրդը՝ Կիւմիւշխանէի եկեղեցւոյ վաճառելի գոյքերու մասին Տրապիզոնի Բաղաք. Ժողովոյ կողմէ ուղղեալ գրութիւնը նկատողութեան առնելով՝ որոշեց իր տեսութիւնները, որոնց համաձայն, յիշատակեալ գոյից Պոլսոյ մէջ մասնագիտաց գնահատմամբ վաճառումը հարկ կ'ըլլայ, և որոշեց յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր տնօրէնութեան պատ ու պատգամը։

Առանցմէ զատ Խորհուրդը զբաղեցաւ Տիվրիկի կալուածոց Հոգաբարձութեան և Էյուպի եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդին կողմէ ներկայացուած դրամական և կալուածական մէկ քանի խնդրոց տնօրինութեամբ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տնտեսական Խորհրդոյ

Մայր եկեղեցւոյ Սնտուկի մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ սկսեալ 1905 Յունուարէ ցվերջ Դեկտեմբերի 1906 տարւոյ, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ մատուցեալ և անոր յար և նման օրինակը նոյն եկեղեցւոյ բակը կախուած է՝ ի տես թաղեցի ժողովրդեան, քանի և մէկ օրուան պայմանաժամ։

Կը հրաւիրուին պատուարժան թաղեցիներն որ հաշուեցոյցին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն ունին, գրաւոր կերպով ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ որոշեալ պայմանաժամուն մէջ, որպէս զի՝ եղելի պիտի մնայ որ և է դիտողութիւն

ԱԶԳ.— Դալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ բարեպաշտ ժողովրդեան թէ՝ յառաջիկայ կիրակի (8 յուլիս) Ս. Եկեղեցւոյս Տօնախմբութեան առթիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել և իր հոգեշունչ և պերճախօս քարոզութեամբն հոգեւորապէս մխիթարել բարեպաշտ ուխտաւորները։ Ի դիմաց Խնամակալութեան

Ատենապետ Վ. ՍԱՍ Ատենադպիր
ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Դալաթիա, 4 յուլիս

Դանօր. — Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեանց ժամ 11 (Ք. Թ.) և Ս. Պատարագի՝ 2։

ԼՈՒՎԷՆԻ ՅՈՒՑԱՇԱՆԴԵՍԸ
ԵՒ
«ԱՐԵՒԵԼՔ»

Այս օրուան Ս. Էջին մէջ կը հրատարակենք փոքրադիր լուսանկար-պատկերը այն Առաջին Մրցանակի Վկայականին զոր Լուվէնի Յուցանդէսի Ժիւրին նուիրած է Արեւելքի։ Այս հրատարակութիւնը կ'ընենք՝ գոհացում տալու համար մեր ընթերցողներէ չատերուն հետաքրքրութեան, և այս առթիւ անգամ մը ևս հրապարակս կը յայտնենք մեր չնորհակալիքը մեր Պատենակալ ու հեռաքաշ ս չնատակիցներու, բաժանորդներու և ընթերցողներու անկեղծ չնորհաւորութեանց համար զոր արտայայտած են մեզ, անձամբ կամ նամակով։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Սառցանք՝ Գարգիւղի քարոզիչ և կրօն. Ժողովի անդամ Տ. Դաւութ վրդ. Դուրեանի մէկ նոր հրատարակութիւնը, ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԵՐ, վ. և Հ. Տէր-Ներսէսեան խնամուած տպագրութեամբ փոքրիկ հատոր մը։ Արժ. հեղինակը սոյն գրքին մէջ կը խօսի «Մկրտութեան Խորհուրդին նախաքրիստոնէական և քրիստոնէական պատմութեան և վարդապետութեան վրայ» երեք մասի բաժնուած տեսութիւններով զարս հատատարակած էր ժամանակին նախորդ Լոյս կրօնաթերթին մէջ, և յաւելուածով մը։ Գին 5 զրուշ։ Տ. Դաւութ վրդ.ի Դրդ կրօնական երկասիրութիւնն է այս։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ պակերազարդ գաւեղատաթերթին 45դ թիւը հրատարակուեցաւ. հետեւեալ ճոխ և զրօսեցուցիչ նիւթերով.—

Սինանեան-Մարլեան բանավէճը, վ. Փափագեան։—Եանգօ (Ծովու պատմութիւն).— Ե. Տէմիրճիպաշեան։— Ինչո՞ւ կ'ամուսնանան, Յ. Ալիխար։—Եռանկիւնները. Դոսօ.— Անպտուղ ծառը, վ. Գերրգեան։— Մատամպէլին բարեկամները (ճաթիկ ճաթիկ յօդուած). Լիլա.—Ինչո՞ւ կը գարմանաք Թոմանոս.— Շաբթուան զուարթ լուրեր և Վագրի մը հետ առանձին թերթոնը պատկերով մը։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ՝ այս թիւին մէջ մրցում մը բացուած է, որուն էն սրամիտ պատասխանողը, պիտի վայելէ անակնկալ սիւրբրիզ մը։ Տարեկան 54, վեցամսեայ 27 զրշ. կանխիկ։ Հասցէ՝ Պալը Սկի ճատաէի Աւատուրեան Տպարան, Թիւ 59։

ԱՆԱՊԻՆ մանկանց յատուկ պատկերազարդ չաթաթաթերթին 8դ թիւը հրապարակ ելաւ այսօր հետեւեալ չահեկան և հետաքրքրաշարժ բովանդակութեամբ.—Սրդար բողոք (ոտանաւոր) Աղեխ. Փանոսեան։— Ցոյն գրականութեան պատմութիւնը Եր. Տ. Անդրեասեան։— Քնութիւնները (մենախօսութիւն) Գրիգոր Մարգարեան։—Գիւղացին և քաղաքացին՝ Տիկին Տեսօն։— Գաճաճներու աշխարհին մէջ (Պատկերներով) Հարրիսոն։— Աչքեր և աղուէս (առակ)։— Անզգուշութիւն չատ պզտիկներուն համար)։ Արձակագրի օրեր (մանկական խաղեր) — մաքի զբօսանք (նոր մրցում մը թէ՝ Պոլսեցիներու և թէ գաւառացիներու համար)։ Հանելուկ, և այլն։

Գինն է 20 փարա։— Բաժնեգինը տարեկան 30 զրուշ կանխիկ։ Հասցէ Դալաթիա, Բուրունլու Խան, Սագաեան Տըպարան։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

Գասարգիւղի Արամեան վարժարանին համար դասախրատ-ուսուցչուհի մը պէտք կայ։ Դիմել նոյն վարժարանը, ամէն չորեքշաբթի օր, առաւօտեան մինչեւ կէսօր։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, յուլիս 18)

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍ. ԱՄՈԼԻՆ ԱՅՑՆ ԱՆԳԼԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ, 17 յուլիս.— Լոնտոնէն կը ծանուցանեն թէ Վիլհէլմ Բ. կայսեր և Աւկուսդա Վիքտորիա կայսրուհիին առաջիկայ նոյեմբերի կիսուն մէջ անգլիական արքունեաց ընելիք այցելութիւնը բացարձակապէս պաշտօնական և հանդիսական հանգամանք մը պիտի ունենայ և ոչ թէ ընտանեկան պարզ այցելութեան մը։ Գերման կայսերական ամոլը չատ օրեր հիւր պիտի ըլլայ Իսուարա Է. Թագաւորին և Ալեքսանդրա Թագուհիին Ուիսնսորի պալատին մէջ, և անկէ ալ Լոնտոն պիտի երթան, ուր լորտ քաղաքապետն ու քաղաքին բարձրաստիճան պաշտօնատարներն անգլիական վաղեմի ու պատկառելի սովորութեան համեմատ փառաւոր ընդունելութիւն մը պիտի ընեն։ Վեհափառութեանց։ Գերման կայսրուհին վերջին անգամ 1891ին՝ այսինքն 16 տարի առաջ էր որ այցելեց Անգլիա, Շէրզվիկ-Հոլշտայնի Լուսի իշխանուհին՝ Անհաղդի Սրիպէրդ իշխանին հետ ամուսնութեան առթիւ, որ մէկ քանի տարի ետքը գատարանով լուծուեցաւ։ Իսկ կայսրը այդ ժամանակամիջոցին մէջ մէկ քանի անգամներ այցելած է անգլիական արքունեաց։ 1899ին էր որ այցելեց Ուինսսոր։ Երեք տարի ետքն՝ 1902ին, իր արքայական մօրեղբօր ծննդեան տարեդարձին առթիւ այցելեց Սանտրինկէմ և ընտանեկան սիրալիր ընդունելութիւն մը ընծայուեցաւ իրեն։ Մեծ հանդիսաւորութեամբ ատնուեցաւ թագաւորին ծննդեան տարեդարձը, և Վիլհէլմ Բ. կայսեր այդ այցելութեան յիշատակին համար իր անգլիայի կայսերական ադդականները տուին ընթրիք մատաղ ծուռ անկեցին։

ԼԱ ՀԷՔ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 17 յուլիս.— Պերլիներ Դաղեպլատի թղթակիցը կը հեռագրէ Լա Հէք թէ Անգլիոյ պատուիրակները Դեսպանախորհուրդին ուրբաթ օրուան (երէկուան) լիագումար նիստին մէջ զինաթափութեան առաջարկ չպիտի ներկայացնեն, և այդ խնդրոյն վրայ վերջէն պիտի խորհրդակցին։ Կ'երեւայ թէ անգլիացի պատուիրակները կը զգուշանան որպէս զի այս կնճռոտ խնդրոյն մէջ անհամաձայնութեան տեղի չտրուի։ Անգլիական չրջանակի մէջ ալ կը խոստովանին թէ անգլիացի պատուիրակներն իրենց առաջարկը ներկայացնելու մասին ո՛չ Անգլիոյ հանրային կարծիքը նկատողութեան կ'առնեն և ոչ ալ այդ առաջարկին գործնական յաջողութեան յոյս ունին։ Առաջարկին պարունակութիւնը վրայ մէկ քանի պատուիրակներու միջեւ նախնական խորհրդակցութիւններ տեղի կ'ունենան, որոնք չարաթէ մը առաջ հաղիւ կ'աւարտին։

ԼՈՆԴՈՆ, 17 յուլիս.— Պ. Մարդէնսի նախագահութեան տակ չորրորդ յանձնաժողովը ընդունեց ծովահէնութեան ջնջումը զոր առաջարկած էին ամերիկացի պատուիրակները, 11ի դէմ 21 քուէով։ Տասնմէկ պատուիրակ բացակայ էին։ Այս քուէարկութենէն ետքը, Ասարեւմտեան Հնդաբոյր, Պելճիքայի, Հոլանտայի, Նորվէկիոյ, Իտալիոյ և Պրազիլիոյ պատուիրակները յոյս յայտնեցին որ որոշումները փոխանակ մեծամասնութեան, որ անբաւական է, միաձայնութեամբ տրուին։ Սպանիոյ պատուիրակները յայտարարեցին թէ ծովահէնութեան ջնջմամբ 1856ի Բարիզի դաշնադրութիւնը իրենց կուռան ըրած կ'ըլլան։

"ՆՈՎՈՅԷ ՎԸԷՄԻԼ,, ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԴԷՄ

ՌՈԶՏՈՍՈՒՐԻ, 17 յուլիս.— Նովոյէ Վրեմիա այսօր խմբագրական յօդուածի մը մէջ դէմ կը գրէ Գերմանիոյ.— «Երբեակ Զիւակցութիւնը բոլորովին աւելորդ պերճանք մըն է. Իտալիոյ քաղաքական չրջանակներուն մէջ ալ յայտնուած էր առոր անօգուտ ըլլալը։ Ծանարաէլլի և Բրիէնդդի առոր վերանորոգութիւնը չպիտի ուղէին։ Այդ դաշնագիրը Իտալիոյ օգուտ մը չունի, բայց կը պարտաւորեցնէ զայն իր ամբոխիները Գերմանիոյ պահանջած բարձրութեան մէջ պահել, և Սալիսբուրիոյ դէմ ալ իր ձեռքերը կապած բռնել։»

ՕԴԵՐԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

ՎԻԵՆՆԱ, 17 յուլիս.— Բուռն փոթորիկ մը կը տիրէր այսօր Վիեննայի մէջ. ասստակ տեղատարափներու հետեւանքով ահռելի ողողումներ տեղի ունեցան։ Բազմաթիւ բազմաթիւ թաղերուն մէջ, մառանները, փողոցները, խանութները ջուրով լեցուեցան։ Բնակիչները մեծ անձկութեան և վտանգի ենթարկուելով, չատեր թողուցին իրենց բնակարանները։ Հրշէջ խումբերն ամենուրեք օգնութեան փութացին։ Կէրսդհօֆի որբանոցին ողողումը մեծ խուճապ յառաջ բերաւ։ Փոթորիկն վազող հեղեղն այնքան արագ կ'ընթանար որ որբանոցը ողողեց և որբերն ստիպուեցան աթոռներու և սեղաններու վրայ ելլել։ Հրշէջ խումբերը չէնքին վերին յարկերն ապաստանող որբերն ու որբուհիները աղատարար սաւաններով ազատեցին, վասն զի չէնքը փլչելու վտանգի մէջ էր։ Ստորերկրեայ սենեակի մը մէջ մայր մը իր զաւկին հետ խեղդուեցաւ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌԱՒԻԶ, 19 յուլիս.— Սակարանին մէջ ընդհանուր հակումը միշտ տարտամ է, և անկման մօտ. գործերը նորէն դադրած են։ Միջազգային արժեթուղթերու գիները գրեթէ անուանական են։ Ռիօ Թինթոյի վրայ միայն գործ կ'ըլլայ. 2075 ֆր. բացուեցաւ, վասն զի պղինձի գինը 89ի բարձրացած էր, բայց 2052 փակուեցաւ, որովհետեւ պղինձի գինը 88.15 եղած էր։ Անգլիական քոնսոլիտէն կ'իյնայ։ Ամերիկեան երկաթուղիի բաժնեթուղթերը լաւ են, թէեւ դրամական ընդհանուր կացութիւնը նպաստաւոր չի նշանակուիր։ Հարաւային Ափրիկէի բաժնեթուղթերու գիները անփոփոխ են։

ՊՈՒԷՍՊ.— Հոս գանուող ամերիկեան նաւաբաժնին ի պատիւ փայլուն հանդէսներ կը տրուին։ Սպաները հրաւիրուեցան քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ կատարուած չքեղ ընդունելութեան մը։

ՊՈՒԷՍԴ.—Այս տեղի կայարանը ժամանող ուղեւոր կառաքսմբ մը, աքցանողին մէկ սխալին հետեւանքով, ուրիշ կառաքսմբի մը ընդհարեցաւ։ Երկու ուղեւոր մեռան և տասնըմէկ ալ վիրաւորուեցան։

ՊՈՐԼԻՆ.— Ֆոսիճ Զայդունգի կը հաստատէ թէ Ռուսիոյ ու Դերմանիոյ կայսրերը յառաջիկայ օգոստոսի կէսին իրարու պիտի հանդիպին Տանցիկի մէջ։

ԼՈՆ ՀԷՔ.— Զրոյց կայ թէ ռուսական առաջին պատուիրակ Պ. Նէլիտովի և Եկրբրդ պատուիրակ Պ. սը Մարդէնի միջեւ սիրող կարծիքի անհամաձայնութեան հետեւանքով, Պ. սը Մարդէնն ևս պիտի կոչուի ռուս կառավարութեան կողմէ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Սըր Հէնրի Բէմբրիճ Պէնրմէն յայտարարեց թէ հի՝ ակտընկ անկարելի է կրկնապրել պատերազմի ատենպաշարման արգելքի խնդիրը՝ զէնքի մաքսանենութիւնները թող չտալու համար։ Ս

«ԱՐՔԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ — 108 —

ՅԱՆԻԷԼ ԼԸԶԻԻԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

ՏԻԿԻՆ ԴԵՍՊԱՆՈՒՀԻՆ

Դ.

ԱՌԵԱՆ ՈՒՂԻՒԻՆ ՊԱՆԴՈՒՐ

Մանկամարդ կինոջ գոյնը նեռեց։ Նոյն իսկ Օթթօ տեսաւ որ անծանօթուհիին կաթմբը չրթունքները ճերճերմակ եղան։

—Անսմի՛տ, քու բոլոր իլխանուհիներուդ ասպարէզ կը կարդամ, խեղճ աղջիկ մը ըլլալով հանդերձ, գոչեց կինը։ Շրթունքներուդ վրայ այսպիսի յիշատակ մը պիտի ձգեմ զոր չկրնայ ինձմէ անոնց չրթունքները։

—Սկսէ՛ ուրեմն, ըսաւ Օթթօ, փորձելով իր զրկին մէջ սեղմել անծանօթ կինը։

Բայց այս վերջինը յաջողեցաւ պրծիլ գաղանապուսպին սեղմումէն, իր ճկուն մարմնոյն վէճավէճ շարժումէն չնորհիւ։

—Ոչ... Նախ ընթերցէ՛նք։ Հովանեա՛ կին։

Գաղանապուսպը տակաւ կը մոռնար իր հաշիւները։ Բայց պանդոկապետուհին ինքնիրմէն սեղմելէն վերայ դրաւհին ձեւով այն լամբարներէն մէկը, որոնք մէկ ոտք բարձրութեամբ պատուհանին մը ունին պղնձէ, և լրացուցիչ մասեր՝ պարոյդը վար իջեցնելու եւ վեր առնելու համար։

Լոյսին մէջ բան մը գրուեց գաղանապուսպին ուշադրութիւնը։

Իր ընկերուհիին ձեռքը բռնելով ըսաւ.

—Ինչ գաղափարով բոլոր մատնիներդ հանած եւ այնպէս եկած ես հոս։

—Մատնիո՛ւս մի, գոչեց մանկամարդ կինը, ջանալով իր ձեռքը քաշել։

—Այո՛, մատնիներուդ ամէնքն ալ այնքան ծանրագին գոհարեղէններ են որ այդ ծպտումին հետ յարմարող մէկ պարզ մատնի իսկ չես գտներ։

—Ինչ ըսել կ'ուզես, Օթթօ։

—Սա ըսել կ'ուզեմ թէ քու տասը մատներդ սովորաբար ծանր մատնիներով բեռնաւորուած ըլլալու են։ Հետքը մնացած է, նոյն իսկ մատիդ մէկը դրոշմը կը կրէ շղթան նոյնը քարի մը։ Աւանիկ մէջտեղի սուր ծայրը։ Աւասիկ մնացիւրին չրջապատը։

—Տխմա՛ր, գոչեց կինը չափազանց զուարթութեամբ։ Ա՜հ, կ'երեւայ թէ չատ աղուոր մատանիներ ունիս։ Աշխատութեան պատճառաւ է որ ձեռքերս այս վիճակին մէջ կը գտնուին։

—Ինչ աշխատութիւն ունիս։

—Մկրատներուն ձգած հետքն է։ Ծանր մագդն ալ մնասած է սա մատս, ըսաւ մանկամարդ կինը, առանց ուղղակի պատասխան տալու։ Բայց ինչ փոյթ, կը սիրեմ քեզ, Օթթօ, իմ փառաւոր Օթթօս... կուրծքիդ վրայ սեղմէ դիս սա բաղուկներովդ, որոնք Տիտոն առիւծ պիտի խեղդէին... սա նուրբ մատներովդ, որոնք կը զարարին ու կը ջաղջախեն գաղանները թաթերը... Ու չրթունքներդ, քու չրթունքներդ...

Բուռն զգայականութիւն մը կար այդ կնոջ վրդոված ձայնին, բուրումնաւէտ մազերուն, սարսռուն շփման և հեշտագին չարժուձեւերուն մէջ։

Գիշերուան և տեղւոյն թեւադրիչ հանգամանքը ու պարտէզին վայրի բոյրը ի վերջոյ Օթթոյի մէջ արթնցուցին ապրփանքի զգացումներ։

Ամէն ինչ մոռցաւ, այդ խելայեղիչ կինը առաջնորդելու համար դէպի տուն, ուր հաճոյակատար պանդոկապետուհին պատրաստած ըլլալու էր իրենց սենեակը։

Թէև տենդագին վիճակի մը մատնուած, սակայն կարգ մը մանրամասնութիւններ Օթթոյի ուշադրութիւնը գրաւեցին, որ միշտ աչքը չորս բացած էր։

Իրաւ է որ մէջտեղը մարդ չկար, բայց սպասաւորութիւնը չատ լաւ կատարուեցաւ այդ կարգի մէջակ պանդոկի մը մէջ։

—Ինչ ուզես դուն, ինչ ուզես դուն, ասաց կինը։

Ամէն կողմ լոյս կար։ Դռները ինքիրմէն բացուեցան։ Ոչ մէկ աղմուկ, ոչ մէկ աղաղակ։ Յարգանքը կամ գրամը, և կամ երկուքը միկնոց լուռ ու գաղտնապահ մթնոլորտ մը կը ստեղծէին երկու սիրահարներուն շուրջը։

Առաջին յարկին մէջ գտնուած սենեակ մը եթէ ոչ վայելչութիւնով զարդարուած էր անշուշտ ճոխութեամբ յարդարած էր։ Իր անկերեւ պարզութեան մէջ չատ մաքուր և նրբաճաշակ սենեակ մըն էր սա։

Թերեւս այդքան պերճանք զարմանալի չթուէր, եթէ երբեք Լա Հէի կամ Լոնտոնի մերձակայքը գտնուած օթելի մը մէջ տեսնուէր։ Բայց Հռոմի դռներուն մօտ, իտալական ձեղնայարկի մը մէջ ցուցադրուած այդ պերճանքը կը մատնէր թէ դրամն ու զօրութիւնը դեր խաղացած էին հոն։

Առ եղաւ վերջին խորհրդաւորութիւնը գորշնական և բանիմաց Ռոմէօի, տարաբին չմսած այն գինովցնող տարփաղուրը, զոր կը մատուցուկը ժիւլիէթ մը։ Գաղանապուսպը բնաւ ցաւ չզգաց, տեսնելով որ այդ կնոջ տարբեր, փոխանակ տանջրինդի, անոր կրկին էր և անմեղ ըլլալէ հեռու կը գտնուէր։

Վայելքի անմոռաց պահուն և զայն փակող քունի ժամերուն, Օթթօ Բէրքովվից հոգեբանութեամբ զբաղելու փափագ չունեցաւ։

Երբ արթնցաւ, մայիսի առաւուն պայծառ լոյսը ներս կը թափանցէր կապակ վարագոյրներուն մէջէն, որոնք ակներեւօրէն առլի օր կախուած էին։ Օթթօ Բէրքովվից կարծես մոռցած էր այդ փոքր խոչընդոտը։

Յորդ լոյսը կ'ողողէր սենեակը։

Գաղանապուսպը, որ սովորաբար առաւուն ժամը հինգին կ'ելլէր, իր գաղանները խաղցնելու համար, զարմանք չէզդաց, երբ իր սիրուհին առաջ բացաւ աչքերը։

Մանկամարդ կինը, բարձին վրայ դնելի եաւս դրած գլուխը, կը քնանար։ Օթթօ դիտելով անոր փափուկ և յոխորտ կազմուածքը նոյն իսկ իր անդիտակից վիճակին մէջ, կասկնց թէ այդ կինը ո՞և է վարձկան աշխատութիւն չուներ։ ընդհակառակը հոգածու ծառաներ կը հսկէին որ քունը չխանգարուի տարաձգեպ կերպով։

Այդ ենթադրութեան և առաւուն քունին վատահելով, որ ընդհանրապէս չատ խորունկ կ'ելլայ աշխարհիկ կիներու համար —որոնք մինչև կէս օր իրենց անկողնէն չեն ելլեր— գաղանապուսպը մեղմօրէն ելաւ պառկած տեղէն։

Երկու քայլ առաւ և եաին դարձաւ։

(Շարունակելի)

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՈՑԻ ՀԱՅԱԿԱՆՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴՈՂ ՄԻՏԻ

Անվնաս. կը ջնջէ սեռնկան, վիսկեր, Նէրոլոռները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յայտ ազդեցիկ է սիզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանց քարերման, արիւնամիզութեան, առանց մինչեւ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անոյշ դեղերու հետ խառն սանդալները։

Ամէն քարտիւ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամէն դեղատներ

A.

Դործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէֆօ, Դալաթիա, Կ. Պոլիս։

ՎԻՃԱԿԱՒՃԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ԹԻՒԱԾ, ԿԱՇՈՒԱՆ 1 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ

20 դրուշ տանող թիւեր

112281	90	121171	80	132281	90	142891	900	151711	20	164291	300
112351	60	121381	90	132931	40	143001	10	151861	70	164851	60
112721	30	121521	30	133251	60	143521	30	152031	40	164881	90
113141	50	121861	70	133541	50	143551	60	152971	80	164911	20
113421	30	122781	90	134331	40	143751	60	153011	20	165031	40
113451	60	122351	60	134641	50	143841	50	153021	30	165421	30
113581	90	123391	400	134671	80	143871	80	153931	40	165571	80
113621	30	123551	60	134701	10	144501	10	153971	80	165621	30
114011	20	124191	200	135551	60	144591	600	154521	20	166181	90
114101	10	124851	60	135831	40	144751	60	1549.1	50	166211	20
114171	80	125131	40	136041	50	144861	70	155661	70	166371	80
114221	30	1.5251	60	136741	50	145191	200	155941	50	166401	10
114591	600	125291	300	136971	80	145961	70	156121	30	167301	10
114701	10	125341	50	137421	30	146021	30	156661	70	167371	80
114 21	30	125761	70	137651	60	146161	70	157121	30	168131	40
114911	20	125891	900	137741	50	146391	400	157211	20	168141	50
115501	10	126041	50	137971	80	146711	20	157701	10	168221	30
115631	40	126211	20	138281	90	146751	60	157931	40	168371	80
115641	50	126271	80	138291	300	146911	20	158031	40	168901	10
115921	30	126351	60	138541	50	146951	60	158071	80	169301	10
115971	80	127031	40	138601	10	147571	80	158571	80	169871	80
116171	80	127531	40	139121	30	147621	30	15.641	50	170181	90
116331	40	128261	10	139251	60	147901	10	158891	900	170261	70
116551	60	128501	10	139281	90	148121	30	159121	30	170511	20
116571	80	128651	60	139361	70	148871	80	159521	30	170771	80
116821	30	128701	10	139591	600	149191	200	159701	10	170991	1000
117071	80	128901	10	139621	30	149331	40	159851	60	171051	60
117451	60	129101	10	139651	60	149341	50	159991	60000	171151	60
117831	40	129271	80	140171	80	149611	20	160311	20	171161	70
117901	10	129381	90	140211	20	149641	50	160551	60	171421	30
118081	90	129581	90	140251	60	149731	40	160581	90	171871	80
118311	20	130041	50	140271	80	14993.	40	160671	80	172231	40
118491	500	130241	50	140321	30	150091	100	161261	70	172.61	70
118651	60	130371	80	140741	50	150231	40	161281	90	173501	10
118701	10	130411	10	141001	10	150311	20	161641	50	173781	90
119021	30	130521	30	14118	90	150601	10	161721	30	174131	40
119141	50	130691	700	141341	50	150651	60	161781	90	174241	50
119491	500	130791	800	141591	600	151071	80	162111	20	174561	70
119611	20	130871	80	141693	700	151161	70	162311	20	174761	70
120031	40	131121	30	141771	80	151231	40	162251	60	174911	20
120281	90	131221	30	142211	20	151331	40	162611	20		
120361	70	131561	70	142251	60	151351	60	163061	70		
120771	80	131611	20	142301	10	151371	80	163591	600	Շար.	
1.0831	40	131621	30	142441	50	151421	30	163631	40		
121061	70	132181	90	142531	40	151701	10	163981	90		

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—189 ապրիլ 15/27 թուակիր կայս. հրամանագրին ԺԴ. յօդուածին արտադրութեան համաձայն, պայմանաժամը 1890 սեպտ. 1/14ին աւարտող քառեակները, որոնք կը վերաբերին 1890ի 4% Բրիօրիթէ փոխառութեան պարտաթուղթերուն, եթէ մինչեւ 1907 սեպտ. 1/14 չներկայացուին գանձուելու համար, Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան։

Կ. Պոլիս 1 յունիս 1907

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՅ

Ազդ.—Օսմ. Կայս. Պանքան մրցումի կը դնէ հինգ պաշտօններ Կ. Պոլսոյ և գաւառի իր գրասենեակներուն համար։ Քննութեան առարկաներն են.—Առեւտրական ու վարչական թղթակցութիւն ֆրանսերէն կամ անգլիերէն լեզուով. թեկնածուներուն խօսած կամ գրած լեզուները և մասնաւորաբար Թուրքերէն. տարբերք հաշուակալութեան, առեւտրական իրաւագիտութեան և աշխարհագրութեան. տոկոսի, զեղչի և դրամի փոխանակութեան վերաբերեալ հաշիւներ. արպիթրաժ, դրամի վրայ գործառնութիւններ, արժեթուղթերու գնում և վաճառում եւայլն։

Մրցման մասնակցելու փափագող թեկնածուները պարտին իրենց խնդրանքին հետ ներկայացնել լաւագոյն յանձնարարականներն ու երաշխաւորութիւնները և իրենց տարիքը հաստատող թուղթեր։ Օսմ. կայս Պանքան իրեն կը վերապահէ մրցման ընդունելութեան բոլոր պայմանները գնահատելու զօրքը։ Տարիքի որոշեալ սահմանը 17էն մինչեւ 30 պէտք է ըլլայ։ Քննութիւնը պիտի կատարուի օրական ամսուան ընթացքին մէջ։ Մրցման քննութեան ընդունուող թեկնածուները զեկուցում մը պիտի ստանան, որուն մէջ թուականը որոշուած պիտի ըլլայ։ Թեկնածուներէն կը խնդրուի որ Դալաթիոյ Պանքան ներկայանան արձանագրուելու համար, յուլիս 2էն 31, երեքշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը, ժամը 2-5, կէս օրէն յետոյ։

Մաւնօր.—Մինչեւ հիմա եղած պաշտօնի խնդրանքները չեղեալ կը նկատուին։ 20—16

Ազդ.—Օսմ. Կայս. Պանքայի բաժնետէրերու ժողովը, յունիս 26ին Լոնտոն գումարուած, որոշած է 1906 տարուան համար չտեսնուած վճարել 18 շիլին, կամ 22.50 ֆր. կամ 99 դրուշ ոսկեդրամ։ Այս վճարումը պիտի կատարուի յուլիս 2էն սկսեալ, Պանքային կեդրոնատեղիներուն մէջ՝ Կ. Պոլիս, Լոնտոն ու Բարիզ, ինչպէս նաև գրծակալութեանց ու մասնաճիւղերու կողմէ, թիւ 49 կտրօնին փոխարէն։ 20—17

Կ. Պոլիս 27 յունիս 1907

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ ԱՄՐՈՂՋԱՊԷՍ ՎԱՃԱՌՈՒԱԾ

50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Դալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սկլանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը գեղէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուեմարներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը տրտէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամէ հեր կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանձնորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը դանձէ և գեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամրի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուղղուած ատեն դրամ քաշելու պայմանի	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ » »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տեսակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յանձնորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տեսակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն 25 դրուշ ոսկեդրամ։ 50—10

ՇՈՒՇՆԱՒՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ ՍԻ ՀԱԵ.

Ն. ԲԱՔԷ ՍՈՒԼՆԿ.

ՍԳԱՍՈՒՈՒԾ ՇՈՒՇՆԱՒԻԵՐ

Յուլիս 22ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն
Յուլիս 29ին, Սիրիասի, Սեւ ծովէն
Օգստ. 5ին, Իմերեդի, Մարսիլիայէն
Օգստ. 12ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Յուլիս 24ին, Ֆրիժի, Զանկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովոռոսիսք
Յուլիս 30ին, Սիրիասի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։
Օգստ. 7ին, Իմերեդի, Սեւ Ծով։
Օգստ. 13ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա

Ա կարգ	մարդի համար	200 ֆր.
» »	Մարսիլիոյ »	160 »
Բ »	Բարիզի »	150 »
» »	Մարսիլիոյ »	120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։

15 50—38 Թ. ՌԷՊՈՒԼ

ԶԳԱՅԱՅՈՒՆՑ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

	Դր.		Դր.
ԺԻԼԷ, շրվիտթէ և ֆանտիէ	10	ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ, միօրինակ ու յարմար գոյներով	2
ԺԻԼԷ, ֆանտէզի	12	ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ, ֆանտի և յարմար գոյներով	2
ՓՈՍԹԻՄ, շրվիտթէ և ֆանտիէ	108	ՓՈՂԿԱՊԱՆԵՐ, միօրինակ և յարմար գոյներով	2
ԲԱՆԹԱԼՕՆ, շրվիտթէ և ֆանտիէ	40	ՄԵՆ ՍԻԹԵՐԻ թաշկինակներու, երկվեցեակը	12
ԲԱՆԹԱԼՕՆ, կատաւ	16	ՕՁԱՒԻՆԵՐ, քօթ տ'Ազիւր, ընտիր տեսակ. երեք հատը	8
ԲԱՐՏՕՍԻԻ, շրվիտթէ	108	ՇԱՊԻԿՆԵՐԻ, օձիքը և յատակագծի զէֆիրէ	20
ՓՈՍԹԻՄ, տղոց համար շրվիտթէ	40	ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ, կանանց համար, մարթէ և ճերմակ	9
ՓՈՍԹԻՄՆԵՐ, տղոց համար	20	ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ, «բանանի», արանց և կանանց համար	10
ՊԼՈՒԶՆԵՐ, կանանց համար, պաթիաթէկարմար գոյներով	25	ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ, արանց համար, Ժիրարտի ձեւով	13½
ԺԻԻՐԵՐ, շրվիտթէ խիստ նորաձեւ	50	ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ, տղոց համար, շատ լայն եզրերով	10
ԺԱՔԷԹՆԵՐ, սեւ սատինէ և շատ շիք	70		
ՅԼԱՆԵԼԼՆԵՐ Թրքօ արանց համար, ամէն մեծութեամբ	10		
ՎԱՐՏԻՔՆԵՐ, արանց համար, ամէն մեծութեամբ	11		
ՅԼԱՆԵԼԼՆԵՐ, մերինօսե, չքաշուիլը ե. բարխաւորուած	18		

Տեղեկութիւն կ'ուզուի Գ. Մարտիրոսեանէ, Միջին Գիւղ, Գրասենեակ մը դիմելու համար։

50—22

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ս. ԵՊԱՅԵՆԻ

ԴԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Ամէն տեսակ գործեր կ'ընդունուին։ Գործերը կատարեալ կերպով կ'ուղարկուին։

EL DIA

ԷԼ ՏԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆՆԱՒՈՒՆ ԸՆԿ.

Ընդունիւ հրդեհի եւ ծովային արկածներու

Դրամագլուխ 10,000,000 ԲԷԶԷՔԱ

ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԳԻՐՔԵՆԷՆ [Պաշտեան

Նախագահ Վարչական Ժողովոյ

ԳԱՄԻԼՕ ՏԷ ԱՍԿԻԻԴՈՒԼ Ի ԼՅՈՆ

Վարիչ Տնօրէն

ԼՈՒԻ ՏԷ ԱՍԿԻԻԴՈՒԼ

Ընդհանուր Տնօրէն

50—7 Պ. ՖԱՒՔԷ ՀԷՔ

Դալաթիա, Վոյվոտա խան

Khedivial Mail Line

(Քէդիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերք

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը

Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիի յոգնեալը նաւապետ կապէտէն, հինգշաբթի, 25 յուլիս 1907 (Ռ. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ ուրբաթ յուլիս 26 1907 (Ռ Ե) կէս օրէ ետքը, ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր և Պիրէոն։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻՄ

Ասուաճ յոգնեալը, նաւապետ Վաչաքսի, յուլիս 27ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Կէլիպոլը, Տարանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սաքզ, Հռոդոս, Մէրսին, Խաքէնտերուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Նաֆա, Բորթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Դալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաւորը, Գալիս. Վալիտաշ Սալիթան խան։

ՄՕՍ

ՇՈՒՇՆԱՒԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբարդ եւ տարաբնոյ փոխադրուիր

ՀԱՅԿԱՆԱՅԻՆ

Ա ՀԱՐԴԻ	Բ ԿԱՐԳԻ
Սեպ	Նոպլոգրէս
Մինբա	Ինչլիբա
Բանիբա	Ֆուլգիրս
Ֆէյզար	Մեսերա
Նատաօճ	Ֆայթիք
Նաւպարիճ	Ֆարաս
	Թիպա

Առաջին կարգի յոգնեալները չատ հանդրգաւոր են, նաւսն մէջները ընդարձակ ննեակներ ունին, էլեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի յոգնեալներն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։ սդեղիքն

Կ. Պոլսէ Լիվերպուլ կարգի դրամ է 15
» » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Դալաթիոյ մաքսը հեռնելու համար՝ իրենց հրամանները առն յոգնեալին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Մէրիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստներու համար ապրանքներ ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԼՍՈՆ եւ Ընկ. Գործակալք

Ուրիթաղ խան, Պանչէ գարա, Գալիս

ՅԻՆԻՍ ՄՕՍ Ընկ.

50—42 31 ՃԷՄ Սարէպ, Լիվերպուլ

«ԱՐՔԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ (137)

ԹՈՒՔԼ ՍԱՂՈՒ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՒ Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

Զ.

ԺԷՐՄԷՆԻՆ ՍԻՐԱՑԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

— Կը կարծե՞ս որ մէկէրնիս պիտի սիրէ ան։

—Այնպէս կը կարծեմ։

—Անչուշտ քեզ պիտի սիրէ։

—Եւ կամ քեզ։

—Ո՛չ, դուն զրաւուր ես և քու ուժովդ պիտի հրապուրես Ջաղացպանուհին։

—Աւելի դուն պիտի կրնաս հրապուրել քու հեղութեանդ չնորհիւ։

Ուստի փորձեցին տեսնել մանկամարդ աղջիկը, ու յաջողեցան։

Երբ երկու եղբայրներէն մէկը քիչ մը գրաւէր Ժէրմէնի սիրտը, իսկոյն միւսին կը հաղորդէր ձեռք բերած արդիւնքը։

Ջաղացպանուհին ուսումնասիրած ըլլալով երկու եղբայրներուն նկարագիրը, իր վարմունքը կը փոխէր անոնցմէ մէկուն կամ միւսին հետ գտնուած պահուն։

Լօրանի հետ եղած ատեն իր հոգին սուգի մասնող յիշատակները մոռնալով պահ մը, Ժէրմէն ծիծաղկոտ ու խոյ, աչխոյժ եւ թեթեւ կը դառնար։ Իսկ Միշէլի հետ գտնուած պահուն մելancոլեղծոտ, գաղտ ու հեզահամբոյր աղջիկ մը կը ձեւացնէր ինքզինքը։

Զի հեծնելու մէջ յանդգնութեան ու համարձակութեան տեսակէտով կը մրցէր Լօրանի հետ, որուն վախ կ'ազդէր երբեմն։ Եւ երբ վտանգն անցընելէ յետոյ Ժէրմէն երեւան կուգար յանկարծ, հանդարտ երեւոյթով, դէմքն հպիւռ քիչ մը ոգեւորուած և աչքերը քիչ մը փայլուն, Լօրան ընդդիմանալ չարժուձեւով կը մօտենար մանկամարդ աղջկան, թեւերուն մէջ սեղմելու և համբոյրներով ծածկելու համար։

Ցուրտ նայուածքով մը և արհամարհագին մը կ'ընդունէր Լօրանը, որով այս վերջինը կը ստիպուէր հեռանալ, ներողութիւն խնդրելով։

Այդ եղանակով կ'ուզէր զսպել դիմացինը, և իր ձեռքերուն մէջ չաղուելով այդ բիրտ սիրտը։

Այդ արտակարգ տեսարաններէն յետոյ ամէն անգամուն ալ կը կրկնէր։

—Ինծի պէս կը սիրեմ քեզ։ Անկարելի բան մը խնդրէ ինձ։

Իբր թէ լուրջ կարեւորութիւն մը չընծայէր այդ խօսքին, Ժէրմէն կը պատասխանէր ծիծաղելով։

—Ատոր ալ կարգը կուգայ...

Բայց երբ Միշէլի հետ առանձին ըլլար, հառաչներ կ'արձակէր, տրանջելով իր կեանքի դատարկութեան ու յուսահատական մենութեան դէմ։ Գեղանի աղջկան հիանալի աչքերը արցունքով կը լեցուէին։ Երբ ապահով ըլլար թէ Միշէլ կը տեսնէր, իսկոյն աչքերը կը սրբէր, ծածկել ձեւացնելով հանդերձ։ Շատ կը վրդովէր Միշէլ։ Այս վերջինին հետ եղած միջոցին ձիու յանդուգն վազքեր չէր կատարեր, լերան դժուարին անցքերուն մէջ հազար անգամ վտանգելով կեանքը։ Ցամբ պըտոյտներ կը կատարէին միասին, որոնցմէ Միշէլ կը դառնար թանկագին գանձերով, ինչպէս ծաղիկ մը զոր դողդոջուն ձեռքով խլած էր Ժէրմէնի քաջասաժէն, ժապաւէն մը՝ զոր հովը քակած էր և ինք գտնելն վերցուցած էր, մտացնած ձեռնոց մը զոր կը պահանջէր Ժէրմէն, ու Միշէլ կը մոռէր վերադարձնել։

Իրիկուան, երկու եղբայրները կը փոխանակէին իրենց տպաւորութիւնները, մտերմական ոճով մը, որուն վարժուած էին ա՛լաս։

—Կը կարծե՞ս որ եթէ զիս սիրած չըլլար, իր կեանքը ցուցամոլութեամբ պիտի վտանգէր ոտքերուս տակ, ինծի ապացուցանելու համար թէ ո՞րքան ճարտար ու զօրաւոր է ինք։

—Կը կարծե՞ս որ եթէ զիս սիրած չըլլար, սիրոյ այդքան գրաւականներ ձգէր իմ քովս։

—Տեսայ անոր ծիծաղիլը... Ինծի հետ գտնուած ատեն միայն կը խնդայ ու երջանիկ ըլլալ կը թուի, ըսաւ Միշէլ։

—Ես ալ տեսած եմ անոր արտասուելը, երբ իր ներքին վշտերը կը յայտնէր ինծի, առանց հպարտութիւն ցուցնելու, որովհետեւ կիները չեն ուզեր իրենց ցաւերը պարզել օտարներու առջեւ։ Ժէրմէն ինծի հետ եղած ատեն շատ տխուր դէմք մը ունի, ըսաւ Լօրան։

—Ոչ, հպարտութիւն կը զգայ զիս սիրելով. բան մը կը մտանէ այդ սէրը։

—Ո՛չ, մեղմութեամբ կը սիրէ զիս. ամէն ինչ կը վկայէ ատոր...

—Կ'ուզե՞ս որ իրեն հարցնենք։

—Կ'ուզեմ։

—Մենք իւրաքանչիւրը, ի բացակայութեան միւսին պիտի հարցնէ թէ երկուքիս մէկնոց պիտի ընենք այդ հարցումը։

—Ինչ կարծիք ունիս այդ մասին։

—Պէտք է որ մեր երկուքին ներկայութեան պատասխան